

**VYSOKÁ ŠKOLA EVROPSKÝCH A REGIONÁLNÍCH
STUDIÍ, Z. Ú., ČESKÉ BUDĚJOVICE**

BAKALÁŘSKÁ PRÁCE

**TRESTNÁ ČINNOST PROTI DUŠEVNÍMU
VLASTNICTVÍ**

Autor práce: Martin Špaček

Studijní program: Bezpečnostně právní činnost

Forma studia: Kombinovaná

Vedoucí práce: JUDr. Jiří Hruška, Ph.D.

Katedra: Katedra právních oborů a bezpečnostních studií

2021

VYSOKÁ ŠKOLA EVROPSKÝCH A REGIONÁLNÍCH STUDIÍ, z. ú.
Žižkova tř. 6, 370 01 České Budějovice

ZADÁNÍ BAKALÁŘSKÉ PRÁCE

Jméno a příjmení studenta: Martin Špaček

Studijní program: Bezpečnostně právní činnost

Forma studia: Kombinovaná

Místo studia: Příbram

Název bakalářské práce: Trestná činnost proti duševnímu vlastnictví

Název bakalářské práce v anglickém jazyce: Crimes against intellectual property

Katedra: Katedra právních oborů a bezpečnostních studií

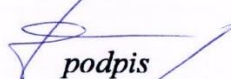
Vedoucí bakalářské práce (jméno a příjmení, titul): JUDr. Jiří Hruška, Ph.D.

Datum zadání bakalářské práce (měsíc, rok): listopad 2020

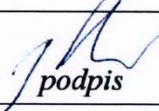

Cíl bakalářské práce:

1/ Hlavním cílem práce je výstup v podobě jednoznačného stanovení podmínek trestní odpovědnosti ve vztahu k trestnému činu podle § 270 TZ, a to na základě analýzy skutkové podstaty tohoto trestného činu, včetně výkladu vybraných zákonných znaků.

2/ Vedlejším cílem práce je upozornit na jednotlivé sporné otázky spojené s aplikací skutkové podstaty trestného činu podle § 270 TZ a pokusit se nastínit jejich možné řešení.

Student: Martin Špaček	20.1.2021 datum	 podpis
Vedoucí práce: JUDr. Jiří Hruška, Ph.D.	20.11.20 datum	 podpis

Schvaluji zadání bakalářské práce:

Vedoucí katedry: doc. JUDr. Roman Svatoš, Ph.D.	13.11.20 datum	 podpis
Prorektorka pro studium a vnitřní záležitosti: RNDr. Růžena Ferebauerová	1.12.20 datum	 podpis
Pověřený rektor: doc. Ing. Jiří Dušek, Ph.D.	1.12.20 datum	 podpis

Prohlašuji, že jsem bakalářskou práci vypracoval(a) samostatně, na základě vlastních zjištění a s použitím odborné literatury a materiálů uvedených v seznamu použitých zdrojů.

Prohlašuji, že v souladu s § 47b zákona č. 111/1998 Sb. v platném znění souhlasím se zveřejněním své bakalářské práce v elektronické podobě ve veřejně přístupné části infodisku VŠERS, a to se zachováním mého autorského práva k odevzdanému textu této kvalifikační práce. Souhlasím dále s tím, aby toutéž cestou byly v souladu s uvedeným ustanovením zákona č. 111/1998 Sb. zveřejněny posudky vedoucí(ho) a oponentů práce i záznam o průběhu a výsledku obhajoby kvalifikační práce. Rovněž souhlasím s porovnáním textu mé kvalifikační práce systémem na odhalování plagiátů.

.....

Děkuji vedoucí(mu) bakalářské práce JUDr. Jiřímu Hruškovi, Ph.D. za cenné rady, připomínky a metodické vedení práce.

ABSTRAKT

ŠPAČEK, M. *Trestná činnost proti duševnímu vlastnictví: bakalářská práce*. České Budějovice: Vysoká škola evropských a regionálních studií, 2021. 50 s. Vedoucí bakalářské práce: JUDr. Jiří Hruška, Ph.D.

Klíčová slova: autorské právo, embedded link, skutková podstata trestného činu, trestně právní ochrana,

Bakalářská práce (dále jen „**práce**“) pojednává o trestně právní ochraně duševního vlastnictví v perspektivě autorského práva. Formou teoretické rozebírá základní pojmy autorského práva. Analyzováním zkoumá problematiku skutkové podstaty trestného činu porušení autorského práva, práv souvisejících s právem autorským a práv k databázi za použití příslušných judikatur. Demonstruje vybrané způsoby páchaní trestné činnosti v oblasti autorského práva prostřednictvím veřejných počítačových sítí v souvislosti s nejčastější trestně právní problematikou dané oblasti. V rámci aplikační praxe budou uvedeny tematicky přílehlavé kazuistiky ve formě situačních případů, které demonstrují postup řešení případů v trestně právní rovině.

ABSTRACT

ŠPAČEK M., *Crimes against intellectual property: Bachelor Thesis*. České Budějovice: The College of European and Regional Studies, 2021 . 53 p. Supervisor: JUDr. Jiří Hruška, Ph.D.

Key words: copyright law, criminal law protection, embedded link , factual nature of the crime

The bachelor's thesis (hereinafter referred to as the "thesis") deals with the criminal law protection of intellectual property in the perspective of copyright law. It analyzes the basic concepts of copyright in theoretical form. It analyzes the issue of the factual nature of the crime of copyright law infringement, rights related to copyright law and database rights using the relevant case law. Demonstrates selected ways of committing crime in the field of copyright law through public computer networks in connection with the most common criminal issues in the field. As part of the application practice, thematically appropriate case studies will be presented in the form of situational cases and demonstrate the procedure for resolving cases at the criminal law level.

Obsah

Úvod.....	8
1 Cíl a metodika bakalářské práce	9
2 Ochrana duševního vlastnictví prostředky trestního práva	10
3 Výklad základních pojmů autorského práva	13
3.1 Duševní vlastnictví	15
3.2 Autorský zákon.....	16
3.3 Definice autorského díla.....	18
3.4 Definice autora	23
3.5 Kolektivní správa práv autorských a práv souvisejících	25
4 Analýza skutkové podstaty trestného činu podle § 270 trestního zákoníku	26
5 Modus operandi pachatele.....	34
5.1 Nejčastější porušování autorského práva v prostředí digitálních sítí	36
6 Vybrané kazuistiky.....	41
Závěr	46
Seznam použitých zdrojů	48
Seznam zkratk	50

Úvod

Duševní vlastnictví je garantováno ústavním právem a postaveno tak narovno s ostatními základními osobnostními právy. Tato garance tak svědčí o demokratické a svobodné společnosti, ve které žijeme. Autorské právo v dnešní podobě je velmi mladé právní odvětví s velmi dynamickým rozvojem, a i tak jen těžko drží krok s technickým rozvojem společnosti v oblasti výpočetní techniky, elektroniky a komunikačních zdrojů. Technologického pokroku a dostupnosti internetu jsou čím dál častěji využívány pro nově páchané deliktní skutku porušující autorské právo.

Vzniká tak pro autorské právo řada nových situací, na které musí reagovat a zaujmout dostatečně právně podložené stanovisko, které by zajistilo práva nositelům autorských práv. Autorské právo a práva s ním související mají značný rozsah a často kolidují s ostatními osobnostními a majetkovými právy. Dochází tak ke střetům často končících u různých soudů. Judikatura se tak stává nedílnou součástí autorského práva.

Práce je zaměřená na trestně právní ochranu duševního vlastnictví. Po vysvětlení základních pojmů autorského práva, která je důležitá pro potřebu pochopení trestně právní ochrany. Samostatná kapitola je věnována podrobně analýze základní i kvalifikované skutkové podstaty trestného činu porušení autorského práva, práv souvisejících s právem autorským a práv k databázi. Navazující kapitola pak reflektuje na nejčastější porušování autorských práv prostřednictvím světové sítě internet, konkrétně o sdílení filmové a hudební tvorby, s poukázáním na příslušné judikatury.

Teoreticky orientovaná část pak bude pro ilustrativní názornost v příhodných kazuistikách, které budou zpracovány v tematických situačních případech, kde budou získané teoretické znalosti demonstrovány pro možnou aplikaci v praxi.

1 Cíl a metodika bakalářské práce

Cílem práce je formou teoretické nastínit stručně základní principy trestně právní ochrany autorského práva. Vzhledem k obsáhlé problematice autorského práva se zaměří i na výklad základního pojmosloví autorského práva. Následně pak analyzovat skutkovou podstatu trestného činu porušení autorského práva, práv souvisejících s právem autorským a práv k databázi. Dále je cílem prezentovat v práci nejčastější projevy porušování autorského práva prostřednictvím veřejných sítí se zaměřením na neoprávněné sdílení filmů a hudby, včetně tzv. embeddingu.

K vypracování práce je využita teoreticko-metodická analýza a syntéza dostupné odborné literatury a další pramenů. Práce je rozšířena o příléhavé kazuistiky.

V první kapitole jsou uvedeny cíle práce a použité metody, využitě k jejímu vypracování,

Druhá kapitola se věnuje základům trestně právní ochrany autorského práva.

Třetí kapitola je věnována základnímu pojmosloví v oblasti autorského práva.

Čtvrtá kapitola analyzuje skutkovou podstatu trestného činu porušení autorského práva, práv souvisejících s právem autorským a práv k databázi dle § 270 trestního zákoníku.

Pátá kapitola přibližuje nejčastější porušování autorského práva v oblasti neoprávněného sdílení filmů a hudby.

V sedmé kapitole jsou uvedené příléhavé kazuistiky zpracované formou tzv. situačních případů z aplikační praxe.

2 Ochrana duševního vlastnictví prostředky trestního práva

Trestní právo patří do odvětví veřejného práva a jeho hlavním významem je v poskytování ochrany hodnotám demokratické společnosti, které jsou garantovány Ústavou České republiky zákon č. 1/1993 Sb., předpisy Evropské unie a mezinárodními smlouvami, ke kterým přistoupila Česká republika. Mezi tyto hlavní hodnoty patří i ochrana duševního vlastnictví. Tím, jak je autorské právo složité, najdeme jeho zakotvení hned v několika člancích Listiny základních práv a svobod (dále jen LZPS) jež jsou nedílnou součástí Ústavy České republiky. V čl. 10 LZPS najdeme ochranu osobnostní složky autorských práv, v čl. 11 LZPS je ochrana majetkových autorských práv a v čl. 34 LZPS ochraňuje duševní právo autora.

Mezi hlavní prameny trestního práva patří zákon č. 40/2009 Sb., trestní zákoník a zákon č. 141/1961 Sb., o trestním řízení soudním (trestní řád). Tyto zákony vycházejí z ustanovení čl. 39 LZPS, které uvádí, že jen zákon stanoví, co je trestný čin a jaké sankce se mohou udělit za takový čin. Zásada žádný trestný čin bez zákona, žádný trest bez zákona (*nullum crimen sine lege, nulla poena sine lege*). Obecně platí, že trestní zákoník nemůže být uplatňován bez trestního řádu a naopak. Obě právní normy jsou vázány jedna na druhou.¹

Základní funkcí trestního práva je ochrana společnosti před kriminalitou. V návaznosti s ostatními právními odvětvími (ústavní právo, občanské právo, správní právo, autorské právo atd.), tak chrání hodnoty vycházející s ostatních právních odvětvích a jeho použití přichází v úvahu tam, kde již ostatní právní odvětví nestačí, neboť došlo ke spáchání trestného činu. Základem demokratického státu je vyváženost mezi právem a svobodou osob a možností státu do těchto práv a svobod zasahovat v případě nutnosti. Ústavní soud v roce 1997 vydal judikaturu k této problematice (ÚS 5/1997-u), ve které mimo jiné uvedl, že *„k vymezení trestného činu, stíhání pachatele a jeho stíhání je vzájemný vztah státu a pachatele trestného činu. Podle potřeby pak stát zasahuje do práv a svobod osob, prostřednictvím orgánů činnými v trestním řízení a rozhoduje podle*

¹ JELÍNEK, J., a kol. *Trestní zákoník a trestní řád s poznámkami a judikaturou*. 6. vydání. Praha: Leges, 2016, 1280 s. ISBN 978-80-7502-106-9 str. 17-37.

pravidel trestního řízení o tom, zda trestný čin byl spáchán. Žádný jiný zásah do práv a svobod osob v rámci trestního řízení není přípustný“.²

V trestním zákoníku nalezneme ochranu duševního vlastnictví ve zvláštní části hlava VI trestné činy hospodářské v díle 4 trestné činy proti průmyslovým právům a proti autorskému právu. Základem trestně právní ochrany autorského práva jsou trestné činy Porušování autorského práva, práv souvisejících s právem autorským a práv k databázi dle § 270 trestního zákoníku a Padělání a napodobení díla výtvarného umění dle § 271 trestního zákoníku.

Autoři, nebo kolektivní správci často zneužívají trestně právní ochrany autorského práva, kdy namísto využití soukromoprávních prostředků se snaží hned využít trestně právní ochrany autorského práva. Příkladem této skutečnosti je kauza Mironet. Policie zahájila trestní řízení na základě oznámení společnosti Microsoft. Trestní řízení bylo nakonec odloženo (zrušeno), ale společnosti Mironet byla způsobena škola v řádech desítek až stovek miliónů. Tuto škodu nakonec zaplatili daňový poplatníci, i když původcem byla společnost Microsoft.³

Na základě podobných kauz reagoval Ústavní soud ve svém nálezu sp. zn. I. ÚS 69/06 *„Proti jednáním porušujícím práva vyplývající z občanskoprávních předpisů je třeba v první řadě brojit soukromoprávními prostředky podle zásady vigilantibus iura. Při jejich nedostatečnosti uplatnit sankce správní, a teprve na posledním místě, jako ultima ratio, právo trestní. Opačný postup, tedy užití trestněprávního postupu, aniž by prostředky jiných správních odvětví byly použity, by byl v rozporu s již naznačeným principem subsidiarity trestní represe, který vyžaduje, aby stát uplatňoval prostředky trestního práva zdrženlivě.“⁴*

Již před tímto reagoval Ústavní soud na tento problém v nálezu sp. zn. IV. ÚS 469/04, kde ještě uvedl *„Při trestně právním posuzování jednání, která má z občanskoprávního pohledu podobu sporu o zaplacení určité částky, nutno na věc primárně nahlížet z pohledu práva občanského a zvažovat, zda jsou dány podmínky*

² ŠÁMAL, P., a kol. *Trestní zákoník I+II – velký komentář. 1. vydání.* Praha: C. H.Beck, 2009, 3285 s. ISBN 978-80-7400-109-3 str.19.

³ POLČÁK R. A KOL. *Autorský zákon. Praktický komentář s judikaturou.* Praha: Leges, 2020, 864 s. ISBN: 978-80-7502-391-9 str. 433.

⁴ POLČÁK R. A KOL. *Autorský zákon. Praktický komentář s judikaturou.* Praha: Leges, 2020, 864 s. ISBN: 978-80-7502-391-9 str. 434.

*pro nasazení krajního represivního prostředku – trestního práva.*⁵ A další nález Ústavního soudu pod sp. zn. I. ÚS 4/04, kde uvedl: „*Trestní právo tak nemůže sloužit jako prostředek nahrazující ochranu práv a právních zájmů jednotlivce v oblasti soukromoprávních vztahů, kde závisí především na individuální aktivitě jednotlivce, aby střežil svá práva, jimž má soudní moc poskytovat ochranu, ve smyslu zásady vigilantibus iura scripta sunt.*“⁶

Z toho lze usuzovat, že trestně právní ochrana by měla nastat, až po vyčerpání všech soukromoprávních prostředků a neměla by zastupovat civilní řízení. A to i na základě směrnice Evropského parlamentu a Rady 2004/48/ES ze dne 29.4.2004, která znatelně rozšiřuje možnosti civilní ochrany duševního vlastnictví a zavedla rozsáhlý katalog možností a institutů, jak se mohou autoři domoci svých práv u občanskoprávního řízení. Směrnice byla zakotvena v §§ 40-45 Autorského zákona.

Trestní řízení je sice nezastupitelné ve funkci potírání trestných činů, ale v ochraně duševního vlastnictví má však svá úskalí. Problém je, že v trestním řízení orgány v činné v trestním řízení mohou uplatňovat různé zajišťovací instituty vůči pachateli a údajný pachatel (porušovatel práv) nemůže hned uplatnit ochranu svých práv tak, jako u občanskoprávního soudu, kdy v trestním řízení může být soud až za několik měsíců, či roků. Zatím co, oznamovatel nenese žádnou odpovědnost. Pokud se pak prokáže nevina domnělého pachatele může být značně poškozený (ztrátou podnikání, finanční ztrátou atd.).

Také může být problém i v samotném rozpoznání protiprávního jednání v trestním řízení v oblasti duševního vlastnictví (např. výklad ustanovení § 23 autorského zákona v rámci umístění televizorů v nemocnicích), kdy o protiprávnosti bude rozhodovat trestně právní soudce okresního soudu, naproti občanskoprávního sporu, kde o rozhodování bude rozhodovat soudce specialista na autorské právo.⁷

⁵ POLČÁK R. A KOL. *Autorský zákon. Praktický komentář s judikaturou*. Praha: Leges, 2020, 864 s. ISBN: 978-80-7502-391-9 str. 36.

⁶ POLČÁK R. A KOL. *Autorský zákon. Praktický komentář s judikaturou*. Praha: Leges, 2020, 864 s. ISBN: 978-80-7502-391-9 str. 36.

⁷ POLČÁK R. A KOL. *Autorský zákon. Praktický komentář s judikaturou*. Praha: Leges, 2020, 864 s. ISBN: 978-80-7502-391-9 str. 434-437.

3 Výklad základních pojmů autorského práva

Lidé se od pradávna snaží stále něco vytvářet, vymýšlet a tím posouvat společnost, nebo celé civilizace kupředu. Je to jakýsi vývoj lidstva. S tímto vývojem se postupně začalo hovořit o jakési ochraně děl, která často přetrvala století či tisíciletí. V posledních stoletích se začalo hovořit o autorech a jejich dílech. Postupem času se začalo více hovořit o ochraně autorů a jejich děl.

„Autorské právo je často veřejností vnímáno jako ezoterická disciplína s příděchem určité nehmatatelnosti. Výtvoř autorů jsou převážně nehmatatelné a občas i nepředstavitelné, pokud se je nesnažíme konzumovat. V případě autorských děl je pojem vlastnictví zcela nepoužitelný a lichý výraz, kdy ze strany autora často nelze převést díla jako taková, ale jen je užívat, např. licence. Navíc v tomto právním odvětví dochází ke srážce děl nehmotných s poměrně rigidním právním pojmoslovím, jenž je často posouváno na hmotná díla, nikoliv však na nehmotná autorská díla. Aby také ne, když každá hmotná věc musí mít svého vlastníka, snad včetně i pozemků na měsíci. To ale pro právo duševního vlastnictví neplatí.“⁸

Autorské právo v podobě, jak je známé dnes, je poměrně mladým právním odvětvím. Jeho prameny však sahají hluboko do historie. Pokud by bylo potřeba definovat pojem, co je vlastně autorské právo, může se říci, že *“je chápáno jako subjektivní, absolutní právo na ochranu duševního vlastnictví v ideálním a materiálním smyslu zároveň. Jako objektivní právo zahrnuje sumu právních norem určitého právního systému, který upravuje vztah autora a jeho právních nástupců k jeho dílu. Toto právo obsahuje obsah, rozsah a převoditelnost či nepřevoditelnost takového práva, stejně jako následky jeho porušení.”*⁹

Autorské právo, jak je vnímáno v současné době se může rozdělit do dvou teorií, Angloamerické pojetí a Kontinentální pojetí. Angloamerické pojetí upřednostňuje veřejnost před právy autora a poskytují autorovi jen omezenou ochranu a práva, která mohou být převoditelná. Zatímco Kontinentální pojetí směřuje k ochraně autora a jeho práv. Přitom jeho práva zpravidla nejsou převoditelná.

⁸ SRSTKA J. A KOL. *Autorské právo a práva související*. Praha: Leges, 2019 ISBN: 978-80-7502-386-5 str. 9.

⁹ SRSTKA J. A KOL. *Autorské právo a práva související*. Praha: Leges, 2019 ISBN: 978-80-7502-386-5 str. 11.

V minulosti byly vypracovány čtyři teorie uznávající nárok autora k jeho dílu. První teorie byla vlastnická, která vycházela z pojetí vlastnictví autora k hmotné věci. I když později se v této teorii začala rozlišovat, jak právo na myšlenku, tedy duševní dílo a právo autora na hmotnou věc např. vlastnictví rukopisu. Všechny tyto úvahy předčil hlavní směr, a to byly majetkové zájmy autora.

Druhá teorie autorského práva jako práva osobního, kde na prvním místě stálo osobní právo autora, a až na druhém místě byla majetková část. Důsledkem toho bylo vyvozování, že autorské právo je chráněno pouze autorovou vůlí.

Později se rozvinula na další teorii, že autorské právo je právem individuálním. Tedy nárokovala autorovi spojení s jeho dílem a uznána společností.

Poslední čtvrtá teorie byla vypracována po vzoru vlastnické teorie s tím rozdílem, že práva autora byla převoditelná.

Nakonec se ustálila teorie smíšená, kde se uvádí, že právo autora má jak osobnostní, tak i materiální povahu, ale také, že práva mohou být zcizitelná a převoditelná.

Smysl autorského práva v podobě státoprávní ochrany nehmotných výsledků umělecké či vědecké tvorby sleduje lidskou tvořivost, a tak bezprostředně souvisí s lidskou přirozeností. České autorské právo po vzoru francouzského a německého pojetí, klade důraz na tvůrčí práva, tedy přirozená osobnostní práva člověka.

Účelem autorského práva je nejen chránit přirozené osobnostní právo k výtvorům anebo právo k nehmotnému majetku, ale i chránit vynaložené investice, např. investice do databáze nebo do rozhlasového vysílání. Stát se snaží alespoň nepřímo přispívat k rozšíření kultury a vzdělanosti tím, že umožní vznik, přístup a využívání ideálních statků. Stát se snaží nabádat k úctě nehmotným hodnotám a výtvorům jiných.¹⁰

¹⁰ SRSTKA J. A KOL. *Autorské právo a práva související*. Praha: Leges, 2019 ISBN: 978-80-7502-386-5 str. 11-33.

3.1 Duševní vlastnictví

Mnozí lidé si pod pojmem duševního vlastnictví v právním pojetí jen stěží dokážou představit, co vlastně představuje. Pro autorské právo a práva související, je to jeden z hlavních pojmů. Je tedy potřeba si vysvětlit, co znamená.

Pokud se hovoří o právu duševního vlastnictví, zařazuje se do subjektivního práva soukromého. Některé ohlasy namítají, že právo duševního vlastnictví může vznikat na základě veřejnoprávních skutečností a s tím spojené veřejnoprávní právo, např. úřední udělení patentu pro vynález. A taková to námitka je zcela oprávněná, ale je třeba vzít v potaz, že autorské právo a práva související, tak jako právo duševního vlastnictví zasahuje, jak do práva soukromého, tak i do práva veřejného a zasahují tak tyto práva do rozličných právních odvětví a předpisů.

Právo duševního vlastnictví přiznává práva k určitým nehmotným věcem. Jedná se proto o součást věcných práv, kde se jedná o absolutních majetkových právech, vedle práv osobnostních.

Absolutní soukromá práva (působící erga omnes a ex lege) jsou:

- a) absolutní soukromá práva:
 - osobní právo osobního stavu (statusové právo) např. osobní stav,
 - osobní právo osobnostní všeobecné např. právo na soukromí,
- b) absolutní majetková práva např. práva věcná, dědické právo.

Dále jsou relativní práva působících inter partes (působí v poměru mezi stranami):

- a) relativní osobní práva, např. osobní práva spojená s rodinnými závazky,
- b) relativní majetková práva, práva spojená na plnění pohledávky mezi cizími osobami a tyto můžeme dělit:
 - relativní majetková práva vázaná na určitou osobu např. pohledávka na výživné,
 - relativní majetková práva, která nejsou vázaná na určitou osobu např. pohledávka nabyvatele licence.

Pojmovým znakem jakéhokoli duševního vlastnictví je hospodářská, nebo jiná majetková využitelnost, neboli majetková zhodnotitelnost.

Pojem duševního vlastnictví představuje nehmotné majetkové hodnoty (statky), čili půjde o nehmotný majetek, neboli o nehmotné věci podle občanského zákoníku.

Pojmové znaky duševního vlastnictví se rozdělují takto:

- a) nehmotnost chápeme jako protiklad hmotných hodnot,
- b) dočasnost autorské právo trvá jen určitou dobu,
- c) teritorialita (státně územní omezenost), která je již velkou měrou překonána mezinárodními smlouvami zaručující ochranu, ale netýká se všech států světa.
- d) obchodní nebo jiné hospodářské určení jsou opakem volných užití autorských děl (soukromí člověka),
- e) přiznatelnost absolutních majetkových práv vždy pro každý zvláštní zákonný případ (druh) zvlášť (sui generis) např. rozšíření autorských práv v r. 2000 v autorském zákonu.¹¹

3.2 Autorský zákon

V současné době je platnou normou upravující autorské právo zákon č. 121/2000 Sb., o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů (Autorský zákon).

Účel autorského zákona dovodíme z několika částí LZPS, především z článku 34 odst. 1 LZPS, které upravuje existenci přirozených práv k výsledkům tvůrčí duševní činnosti a upravuje jejich ochranu prostřednictvím principu vyšší právní síly (práva zákonného). Autorský zákon tedy nemá vyjádřen účel (*expressis verbis*), který by reguloval lidské chování.

Věcná působnost autorského zákona zasahuje i do jiných práv uvedených v LZPS např. právo na vzdělání, právo na podnikání, právo na přístup ke kulturnímu bohatství, svobodu informací atd. To má za následek vzniku velkého tlaku na vyváženost autorského zákona. Z tohoto důvodu nemůže obsahovat preambuli, recitál, či nějaké jiné explicitní ustanovení o svém účelu.¹²

¹¹ SRSTKA J. A KOL. *Autorské právo a práva související*. Praha: Leges, 2019 ISBN: 978-80-7502-386-5 str. 33-50.

¹² POLČÁK R. A KOL. *Autorský zákon. Praktický komentář s judikaturou*. Praha: Leges, 2020, 864 s. ISBN: 978-80-7502-391-9 str. 32-39.

Obečně vzato patří autorský zákon do práva soukromého. Tomu to se zabýval i Nejvyšší soud ČR, kde uvedl „Právo autorské má soukromoprávní povahu, která je dána přirozenou soukromou povahou vztahů vyplývajících z tvorby (z duševní tvořivé činnosti), jež toto právo upravuje, a které se týká dvou následujících právních skutečností, s nimiž nejsou spojeny žádné formální zápisné principy ani principy poplatkové, protože povahově ani nejsou za potřebí. Právo autorské upravuje samostatný druh občanskoprávních vztahů, a to vztahů vznikajících z duševní tvořivé činnosti. Tyto vtahy mají rovněž své svébytné předměty ideální povahy.

Z pohledu mocenské specifičací teorie je klasifikace autorského zákona jako čistě soukromoprávního problematická. Autorský zákon sice zakládá rovné vztahy podle *par in parem non habet impérium* (rovný rovnému nemůže poroučet), ale rovněž upravuje i vztahy vrchnostenské. Příslušným nadřazeným subjektům stanovuje rozsah jejich působnosti dle zákona, tedy mohou činit jen v rozsahu zákona. Z tohoto pohledu je ochrana autorských práv vyhrazena soudům (občanským, správním, trestněprávním).

Tohoto pohledu na autorské právo často využívají i samy autoři, kdy mají uplatnit vlastní iniciativu a hájit svá (původně soukromá) práva a na místo toho požadují uplatnění správního, či trestně právního práva. Na tuto skutečnost upozornil i Ústavní soud ČR, kde ve svém nálezu uvedl. Jinak řečeno, proti jednáním porušující práva vyplývající z občanskoprávních předpisů je třeba v první řadě brojit soukromoprávními prostředky, při jejich nedostatečnosti uplatnit sankce správní, a teprve na posledním místě právo trestní. Opačný postup, tedy užití trestně právního postupu, aniž by prostředky jiných právních odvětví byly použity, by byl v rozporu s již naznačeným principem subsidiarity trestní represe, který vyžaduje, aby stát uplatňoval prostředky trestního práva zdrženlivě. Při trestně právním posuzování jednání, která má z občanskoprávního pohledu podobu sporu o zaplacení určité částky, nutno na věc primárně nahlížet z pohledu práva občanského a zvažovat, zda jsou dány podmínky pro nasazení krajního represivního prostředku – trestního práva.

Pohled na autorské právo jako na čistě soukromé právo je velice zjednodušující, ale může se konstatovat, že má ambivalentní charakter.¹³

¹³ POLČÁK R. A KOL. *Autorský zákon. Praktický komentář s judikaturou*. Praha: Leges, 2020, 864 s. ISBN: 978-80-7502-391-9 str. 32-39.

3.3 Definice autorského díla

Definice autora a jeho díla je stěžejní částí autorského zákona. Pokud je potřeba legislativně definovat autorské dílo, je třeba mít na paměti, že jde o práva k nehmotné věci, navíc má speciální podstatu i povahu a oplývá zvláštními vlastnostmi, proto není nijak jednoduché tento pojem definovat.

Zkráceně se může autorského dílo definovat tak, že *„autorské dílo lze do nekonečna rozmnožovat bez újmy na své podstatě, a že ke každé kopii díla má autor práva, jež jsou obdobná právům vlastnickým“*.¹⁴

Dále je třeba mít na paměti, že v mezinárodním právu, a i právu evropském, není zcela sjednocen pojem autorského díla. Dokonce se stává, že je zcela odlišný hlavně v anglosaském právu. V odborných kruzích se i z tohoto důvodu hovoří o díle a nedíle. Některé státy mají označena jako autorská díla, která jsou zjevně neautorského druhu hlavně pro ekonomické účely.

U autorského díla je třeba rozlišovat mezi jeho nehmotnou částí a hmotným substrátem, jenž je jeho nosičem, a který je podle občanského zákoníku hmotnou věcí. Autorské nehmotné dílo je pak podmnožinou nehmotných děl, jenž je speciální, a i odchylné od občanského zákoníku, upravené autorským zákonem.

Rovněž není rozhodujícím kritériem autorského díla jeho kvalita ani cokoliv v tomto smyslu, nebo jeho namáhavost. Sporným bodem tak zůstává účel, ke kterému má být dílo vytvořeno. Výraz „účel“ se může najít jak v občanském zákoníku, tak i v autorském zákoně, ale v patřičných ustanoveních výše uvedených zákonů nesměřuje k autorskému dílu jako takovému, nýbrž k licenci, tedy ke svolení k užití díla. Účel ani smlouva nemohou změnit skutečnost, že autorské dílo musí splňovat pojmové znaky stanovené autorským zákonem.¹⁵

Autorský zákon definuje autorské dílo v § 2, který zní:

- 1) *„Předmětem práva autorského je dílo literární a jiné dílo umělecké a dílo vědecké, které je jedinečným výsledkem tvůrčí činnosti autora a je vyjádřeno v jakékoli objektivně vnímatelné podobě včetně podoby elektronické, trvale nebo dočasně, bez ohledu na jeho rozsah, účel nebo význam (dále jen "dílo"). Dílem je*

¹⁴ SRSTKA J. A KOL. *Autorské právo a práva související*. Praha: Leges, 2019 ISBN: 978-80-7502-386-5 str.66.

¹⁵ SRSTKA J. A KOL. *Autorské právo a práva související*. Praha: Leges, 2019 ISBN: 978-80-7502-386-5 str.66-70.

zejména dílo slovesné vyjádřené řečí nebo písmem, dílo hudební, dílo dramatické a dílo hudebně dramatické, dílo choreografické a dílo pantomimické, dílo fotografické a dílo vyjádřené postupem podobným fotografii, dílo audiovizuální, jako je dílo kinematografické, dílo výtvarné, jako je dílo malířské, grafické a sochařské, dílo architektonické včetně díla urbanistického, dílo užitého umění a dílo kartografické.

- 2) Za dílo se považuje též počítačový program, fotografie a výtvar vyjádřený postupem podobným fotografii, které jsou původní v tom smyslu, že jsou autorovým vlastním duševním výtvozem. Databáze, která je způsobem výběru nebo uspořádáním obsahu autorovým vlastním duševním výtvozem a jejíž součásti jsou systematicky nebo metodicky uspořádány a jednotlivě zpřístupněny elektronicky či jiným způsobem, je dílem souborným. Jiná kritéria pro stanovení způsobilosti počítačového programu a databáze k ochraně se neuplatňují.
- 3) Právo autorské se vztahuje na dílo dokončené, jeho jednotlivé vývojové fáze a části, včetně názvu a jmen postav, pokud splňují podmínky podle odstavce 1 nebo podle odstavce 2, jde-li o předměty práva autorského v něm uvedené.
- 4) Předmětem práva autorského je také dílo vzniklé tvůrčím zpracováním díla jiného, včetně překladu díla do jiného jazyka. Tím není dotčeno právo autora zpracovaného nebo přeloženého díla.
- 5) Sborník, jako je časopis, encyklopedie, antologie, pásmo, výstava nebo jiný soubor nezávislých děl nebo jiných prvků, který způsobem výběru nebo uspořádáním obsahu splňuje podmínky podle odstavce 1, je dílem souborným.
- 6) Dílem podle tohoto zákona není zejména námět díla sám o sobě, denní zpráva nebo jiný údaj sám o sobě, myšlenka, postup, princip, metoda, objev, vědecká teorie, matematický a obdobný vzorec, statistický graf a podobný předmět sám o sobě.¹⁶

Pojmové znaky autorského díla.

První pojmový znak lze nalézt hned v prvním odstavci, kde vychází požadavek, aby dílo bylo dílem literárním či jiným dílem uměleckým a dílem vědeckým. Zde dochází

¹⁶ ČESKO. Zákon č. 121/2000 Sb. České republiky ze dne 12.5.2000 o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů (autorský zákon), *Sbírka zákonů a Sbírka mezinárodních smluv*. Dostupné z https://aplikace.mvcr.cz/sbirka-zakonu/SearchResult.aspx?q=121/2000&typeLaw=zakon&what=Cislo_zakona_smlouvy

k prvním rozporům výkladu tohoto znaku. Přesněji jde o výklad díla literárního, které je jakoby vyčleněno zvlášť od díla uměleckého. Můžeme nabýt dojmu, že literární dílo nemusí být umělecké a že třeba běžný novinový článek můžeme tedy požadovat za autorské dílo, protože splňuje všechny literární znaky. Jedná se však o mylný výklad. Přesunutý výraz „dílo literární“ před výraz „dílo umělecké“ je důsledkem historické kontinuity definice autorského díla. V prvním pojmovém znaku jde tedy především o splnění požadavku formy, respektive podoby díla, jež jsou řešeny především uměnovědnými obory.

U vědeckého díla jsou obdobné problémy. Zde záleží také na formě a nezáleží na obsahu. Vůbec zde nezáleží na tom, zda vědecké dílo dospělo k nějakým poznatkům či nikoli. Jedná se tedy o to, zda-li vědecké dílo využívá vědecké postupy a související instrumenty vědeckého bádání, jako je kupříkladu analýza, dedukce, indukce, komparace atd. Samotný výsledek vědeckého zkoumání však z hlediska autorskoprávní doktríny nemůže být chráněn.

Druhý pojmový znak požaduje, aby dílo bylo jedinečným výsledkem tvůrčí činnosti autora. Jedná se o originalitu ve smyslu její statické jedinečnosti a v tomto smyslu i její neopakovatelnosti. Z toho se může vyvodit závěr, že pokud se dvě autorská díla shodují zcela, nebo jenom z části, je jedno dílo plagiát, anebo se nejedná o autorská díla. Z výše uvedeného je jasně patrný rozdíl mezi autorským dílem a dalšími druhy duševního vlastnictví.

Třetí pojmový znak stanovuje požadavek, aby dílo bylo vyjádřeno v jakékoli objektivně vnímatelné podobě. Zde je potřeba připomenout, že podle českého pojetí o autorském právu není požadavek vázat dílo na hmotnou součást a postačí, aby dílo bylo vyřčeno nebo, aby bylo alespoň srozumitelné určité části veřejnosti.

V současné době probíhá spor mezi dvěma skupinami právníků řešících autorské právo ohledně hlavních pojmových znaků autorského díla, že „dílo musí být dílem literárním či jiným dílem uměleckým nebo dílem vědeckým, a že musí být jedinečným výsledkem tvůrčí činnosti autora“. Jedna strana zastává přístup extenzivní a druhá přístup restriktivní.¹⁷

¹⁷ SRSTKA J. A KOL. *Autorské právo a práva související*. Praha: Leges, 2019 ISBN: 978-80-7502-386-5 str.66-70.

Další druhy děl

V autorském zákoně se nacházejí i jiné druhy autorských děl, jež jsou uvedeny v § 2 odst. 2 autorského zákona, a to počítačový program, databáze a fotografie. U těchto děl postačuje původnost ve smyslu, že jsou autorovým duševním dílem.

Pojmové znaky jsou odchylné od znaků předchozích děl a tyto znaky jsou zavedeny do tří směrnic EU. Směrnice Rady 91/250/EHS ze dne 14. 5. 1991 o právní ochraně počítačových programů, směrnice Evropského parlamentu a Rady 96/9/ES ze dne 11. 3. 1996 o právní ochraně databází a směrnice Evropského parlamentu a Rady 2006/116/ES ze dne 12. 12. 2006 o době ochrany autorského práva a určitých práv s ní souvisejících – čl. 6 se týká fotografie.

Za zmínku stojí poukázat na slovo „původnost“, toto slovo však nelze zaměňovat za slovo „původcovství“, které historicky mělo výklad, jako autorství ve smyslu originality. Nelze také tvrdit, že „původnost“ znamená jedinečný výtvar autor, že je jedinečný a neopakovatelný. Což hlavně u fotografie budí rozpaky. Dodnes není právně tento pojem ustálen a jsou snahy zahrnout všechna autorská díla pod jedno kritérium původnosti ve smyslu duševního výtvaru a snaha o zjednodušení celé problematiky, jenž je pro praxi nevhodná.

Počítačový program jako pojem v autorském zákonu má opět složitější výklad. Musíme si uvědomit, že dnes jsou počítačové programy podstatně složitější než v minulosti a s tím se i právní úprava tohoto pojmu vyvíjí.

Základem je, aby se pomocí počítačového programu něco událo v počítači. Počítačový program ve smyslu autorského práva rozdělujeme do dvou úrovní. Jako hlavní a určující úrovní se rozumí zdrojový kód, ve kterém programátor napíše program. Zdrojový text je považován za výsledek duševní činnosti programátora.

Druhou nižší úrovní je překladač, který přeloží zdrojový kód na binární strojový kód. Většinou se tak děje pomocí překladače příslušného programovacího jazyka.¹⁸

Třetí úrovní je samotný strojový kód, tedy je to ta část, se kterou pracuje přímo procesor počítače v binární podobě. Pro lepší pochopení můžeme uvést příklad: filmová

¹⁸ SRSTKA J. A KOL. *Autorské právo a práva související*. Praha: Leges, 2019 ISBN: 978-80-7502-386-5 str.66-80.

nahrávka = zdrojový text, lis a lisovací matrice = překladač, DVD s nahraným filmem = strojový kód.

Fotografie jako pojem s návazností na původnost může být taky zavádějící. Autorské právo rozlišuje tři právní pojmy fotografie:

- a) fotografie umělecké, jenž musí naplňovat společné pojmové znaky pro autorská díla,
- b) fotografie, jež jsou autorským dílem, ale nejsou dílem uměleckým,
- c) fotografie jako nedíla, převážně řemeslné povahy, tedy nejsou uměleckým dílem ani autorským dílem.

Databáze jako souborné dílo autorský zákon rozděluje do tří skupin:

- a) databáze jako souborná díla a jsou výsledkem tvůrčí činnosti, za předpokladu, že jde o dílo umělecké nebo vědecké,
- b) databáze původní a jsou autorovým vlastním duševním vlastnictvím,
- c) databáze netvůrčí, které nejsou předmětem autorského práva, ale jsou uvedeny v § 88 autorského zákona.

Formální rozdělení autorských děl

Z hlediska formálního můžeme díla dál rozdělovat následovně:

- a) dílo vzniklé tvůrčím zpracování díla jiného (adaptací) včetně překladu díla do jiného jazyka,
- b) souborné dílo, které není databází např. časopis, encyklopedie, výstava,
- c) spoluautorské dílo, které vzniklo společnou tvůrčí činností více autorů.¹⁹

¹⁹ SRSTKA J. A KOL. *Autorské právo a práva související*. Praha: Leges, 2019 ISBN: 978-80-7502-386-5 str.66-80.

Co autorským dílem není

Autorský zákon pamatuje i na negativní vymezení pojmu autorské dílo. Toto najdeme ve výše uvedeném § 2 odst. 6 autorského zákona a je důležitou součástí k rozpoznání, co je autorské dílo, a co není.²⁰

3.4 Definice autora

S pojmem autora podle autorského zákona není v praxi žádný problém. Definici autora najdeme v § 5 autorského zákona, který zní takto:

- 1) „Autorem je fyzická osoba, která dílo vytvořila.
- 2) Autorem díla souborného je fyzická osoba, která je tvůrčím způsobem vybrala nebo uspořádala; tím nejsou dotčena práva autorů děl do souboru zařazených.“²¹

Jak z výše uvedeného ustanovení vyplývá, autorem díla a díla souborového může být pouze fyzická osoba. Jestliže najdeme v názvu autora právnickou osobu, jedná se z pravidla o dílo zaměstnanecké, kolektivní nebo o počítačový program vytvořený na základě smlouvy o dílo.

Autorské právo pamatuje i na práva autora, a tyto můžeme rozdělit do dvou práv:

- a) osobnostní práva autora,
- b) majetková práva autorská.

Rozdíl těchto práv můžeme uvést na příkladu, když autor poprvé poskytne své dílo k uveřejnění, činí tak z osobnostních práv a pokud poskytne autor své dílo k rozmnožení, činí tak z hlediska majetkových práv.²²

²⁰ SRSTKA J. A KOL. *Autorské právo a práva související*. Praha: Leges, 2019 ISBN: 978-80-7502-386-5 str.81.

²¹ ČESKO. Zákon č. 121/2000 Sb. České republiky ze dne 12.5.2000 o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským o změně některých zákonů (autorský zákon), *Sbírka zákonů a Sbírka mezinárodních smluv*. Dostupné z https://aplikace.mvcr.cz/sbirka-zakonu/SearchResult.aspx?q=121/2000&typeLaw=zakon&what=Cislo_zakona_smlouvy

²² SRSTKA J. A KOL. *Autorské právo a práva související*. Praha: Leges, 2019 ISBN: 978-80-7502-386-5 str.85-87.

Osobnostní práva autorská

Autorské právo nahlíží na osobnostní práva autorská tak, že autor při vytvoření autorského díla, promítne do díla část své osobnosti a pokud dílo bude uvedeno veřejnosti, bude s ním i část osobnosti autora.

Ke všem autorským dílům se vztahují osobnostní práva autora. Jedná se o subjektivní práva nemajetkové povahy. Jsou jedním ze základu autorského práva a zamezují zcizování práv autora k dílu, přesněji díla samotného. Základní vlastnosti osobnostních práv jsou nepřevoditelnost a jsou neocenitelná. Lepší termín pro tyto práva jsou práva morální. Mají také zabránit dehonestaci autorských děl.

Osobnostní práva autora lze rozdělit takto:

- a) právo rozhodnout o zveřejnění díla,
- b) právo osobovat si autorství:
 - právo vyžadovat uvedení svého autorství na díle,
 - právo autora rozhodnout o tom, jakým způsobem a zda-li vůbec bude jeho autorství na díle uvedeno,
 - povinnost strpět neuvedení svého autorství na díle, pokud je neuvedení autorství obvyklé,
 - bránit jiným osobám osobovat si autorství díla,
- c) právo na nedotknutelnost díla, a to zejména:
 - právo svolení k jakékoli změně či zásahu do díla,
 - právo na užívání díla způsobem nesnižujícím jeho hodnotu,
 - právo na autorský dohled.

Majetková práva autorská

Autorské právo protíná osa autor – dílo – užití díla. Kdyby jeden z pojmů byl vynechán, nedávala by právní úprava smysl. Majetková práva autora můžeme označit jako druh nebo způsob užití díla. Nesmíme však zapomenout, že majetková práva autorská musíme vnímat odděleně od vlastnických práv k hmotnému nosiči, na kterých jsou vyjádřena. Majetková práva autorská se můžou různě dělit, kdy nejde jen o druhy užití, ale také i o náhradní odměny a jiná majetková práva. Můžeme je rozlišovat i podle správy, a to kolektivní správou povinnou, kolektivní správou rozšířenou a kolektivní správou dobrovolnou.

Autorský zákon upravuje tyto druhy užití:

- rozmnožování,
- rozšiřování,
- pronájem,
- půjčování,
- vystavování,
- sdělování díla veřejnosti dle své vlastní volby počítačovou nebo obdobnou sítí,
- živé provozování síla a jeho přenos,
- provozování díla ze záznamu a jeho přenos,
- vysílání díla rozhlasem nebo televizí,
- přenos rozhlasového nebo televizního vysílání díla,
- provozování rozhlasového či televizního vysílání díla.²³

3.5 Kolektivní správa práv autorských a práv souvisejících

V současné době kolektivní správa autorských práv a práv souvisejících je stále důležitějším prvkem v moderních systémech autorského práva. Jde o institut, který autorům a ostatním nositelům práv umožňuje výkon a ochranu jejich práv. Právní úpravu kolektivních práv najdeme v Autorském zákoně. Dohled nad kolektivní správou má Ministerstvo kultury ČR. V současné době působí na území ČR šest kolektivních správců.

- DILIA, divadelní, literární, audiovizuální agentura, z.s.
- GESTOR – ochranný svaz autorský z.s.
- INTERGRAM, nezávislá společnost výkonných umělců a výrobců zvukových a zvukově obrazových záznamů z.s.
- Ochranná asociace zvukařů – autorů, zapsaný spolek (OAZA)
- Ochranná organizace autorská – sdružení autorů děl výtvarného umění, architektury a obrazové složky audiovizuálních děl, z.s. (OOA-S)
- OSA – Ochranný svaz autorský pro práva k dílům hudebním, z.s.²⁴

²³ SRSTKA J. A KOL. *Autorské právo a práva související*. Praha: Leges, 2019 ISBN: 978-80-7502-386-5 str.95-100.

²⁴ ŠULC P., BARTOŠ A., *Autorské právo v otázkách a odpovědích*, Praha: Pierot, 2012, 233 s. ISBN: 978-80-7353-223-3 str. 49-60.

4 Analýza skutkové podstaty trestného činu podle § 270 trestního zákoníku

Kapitola pojednává o skutkové podstatě trestného činu Porušení autorského práva, práv souvisejících s právem autorským a práv k databázi. Tuto část lze nazvat jako odbornou. Ke skutkové podstatě tohoto trestného činu bylo již vypracováno několik komentářů odborníky na trestní právo a bylo vydáno i mnoho judikatur na toto téma.

„§ 270 Porušení autorského práva, práv souvisejících s právem autorským a práv k databázi

(1) Kdo neoprávněně zasáhne nikoli nepatrně do zákonem chráněných práv k autorskému dílu, uměleckému výkonu, zvukovému či zvukově obrazovému záznamu, rozhlasovému nebo televiznímu vysílání nebo databázi, bude potrestán odnětím svobody až na dvě léta, zákazem činnosti nebo propadnutím věci.“²⁵

V odst. 1 ustanovení § 270 trestního zákoníku je uvedena základní skutková podstata trestného činu. Skutková podstata tohoto trestného činu má blanketní dispozici, tedy toto ustanovení odkazuje na jinou platnou právní normu. V hlavní podstatě se jedná o zákon č. 121/2000 Sb., o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů (Autorský zákon). Autorský zákon zpracovává příslušné předpisy Evropského práva, mezinárodní úmluvy a další. Důvodem je, aby se nemuselo měnit ustanovení § 270 trestního zákoníku při každé změně autorského zákona a dalších právních norem s ním souvisejících.

Všeobecně je objekt skutkové podstaty trestného činu zájem, hodnota, nebo vztah chráněný trestním zákonem, tedy ta hodnota, na kterou směřuje pachatel trestného činu. **Objekt skutkové podstaty trestného činu dle § 270 trestního zákoníku je individuální.** Je to zájem na ochranu autorského práva a práv souvisejících.²⁶

²⁵ ČESKO. Zákon č. 40/2009 Sb. České republiky ze dne 9.2.2009 Trestní zákoník, *Sbírka zákonů a Sbírka mezinárodních smluv*. Dostupné z https://aplikace.mvcr.cz/sbirka-zakonu/SearchResult.aspx?q=40/2009&typeLaw=zakon&what=Cislo_zakona_smlouvy

²⁶ JELÍNEK, J., a kol. *Trestní zákoník a trestní řád s poznámkami a judikaturou*. 6. vydání. Praha: Leges, 2016, 1280 s. ISBN 978-80-7502-106-9 str.676.

Toto ustanovení chrání především vědeckou a literární, hudební, výtvarnou, audiovizuální a jinou uměleckou tvůrčí činnost a požitky z ní plynoucí, práva výrobců zvukového záznamu a obrazově zvukového záznamu, dále práva rozhlasového a televizního vysílatele a práva pořizovatele databáze. Ale součástí této dispozice je právě odkaz na autorské právo a práva s ním související, které mají oporu převážně v autorském zákoně. K předmětu ochrany autorského práva se vyjádřil Nejvyšší soud ČR pod sp. zn. 30 Cdo 739/2007, kde uvedl „*předmětem autorského práva je jednotlivě určené dílo, které je nehmotné, ale musí být vždy hmotně vyjádřeno (materializováno) v jakékoli lidskými smysly vnímatelné podobě (formě).*“²⁷

V souvislosti od objektu skutkové podstaty trestného činu se odlišuje předmět útoku trestného činu. U trestného činu dle § 270 trestního zákoníku to je např. konkrétní hmotný nosič DVD konkrétního filmu, který pachatel neoprávněně rozmnožil a dál šířil, a tím neoprávněně zasáhl do autorských práv k danému filmu.

Ústavní soud ve svém nálezu pod sp. zn. I. ÚS 69/06 uvedl, že pokud má ustanovení § 18 autorského zákona sloužit jako podklad pro blanketní dispozici § 270 trestního zákoníku (v usnesení uveden § 152 z.č. 140/1961 Sb. trestní zákon) musí být natolik přesný a předvídatelný, aby byl dostatečným vodítkem pro chování svých adresátů.

Objektivní stránka trestného činu je ta, která se projevuje navenek. Je to jednání pachatele trestného činu. **Objektivní stránka trestného činu dle § 270 trestního zákoníku** je, že pachatel „*neoprávněně zasáhne nikoliv nepatrně do zákonem chráněných práv.*“ Jedná se o obligatorní znak objektivní stránky.

Neoprávněným zásahem do zákonem chráněných práv je přivlastnění si autorství k dílu, bez souhlasu autora zveřejnění díla, anebo se souhlasem autora, ale se změnami v díle, s nimiž autor nesouhlasil, použití díla, které snižuje uměleckou hodnotu díla. Neoprávněným zásahem je protizákonné zhotovení rozmnoženiny či napodobeniny díla. Také to je jednání pachatele, který pro své dílo používá názvu, nebo vnější úpravy již použitých děl jiným autorem, pokud by to vyvolalo nebezpečí záměny obou děl.²⁸

²⁷ ŠULC P., BARTOŠ A., *Autorské právo v otázkách a odpovědích*, Praha: Pierot, 2012, 233 s. ISBN: 978-80-7353-223-3.

²⁸ ŠÁMAL, P., a kol. *Trestní zákoník I+II – velký komentář. 1. vydání*. Praha: C. H.Beck, 2009, 3285 s. ISBN 978-80-7400-109-3 str. 2497-2520.

Pachatel neoprávněně zasahuje i tak že vyvíjí, vyrábí, nabízí k prodeji, k pronájmu, k půjčení, dováží, rozšiřuje nebo využívá pro dosažení majetkového prospěchu poskytování služeb nebo jiným způsobem pomůcky zamýšlené k odstranění, vyřazení z provozu nebo omezení funkčnosti technických elektronických zabezpečení, postupů, zařízení nebo jiných prostředků použitých oprávněnou osobou k ochraně autorských práv. Za jiné prostředky se považují zařízení, výrobek, součástka vložená do přístroje nebo jiného výrobku, jež mají předcházet, omezit nebo zabránit neoprávněnému zásahu do práva autorského k dílu, které je zpřístupňováno jen s použitím kódu nebo jiným způsobem umožňujícím odkódování. Neoprávněným zásahem je odstranění, změna elektronické informace o identifikaci práv k dílu, také rozšiřování rozmnoženiny díla včetně jejich dovozu jakož i sdělování díla veřejnosti, u nichž byly elektronické informace o identifikaci práv k dílu odstraněny nebo pozměněny, bez svolení autora.

Neoprávněným zásahem se rozumí také jednání pachatele, který např. přitocí na originální videonahrávku neoprávněně český dabing nebo dílo proti zákoně upraví např. zkrátí.

Nabyvatel licence se také může dopustit neoprávněného zásahu, kdy neoprávněně v rozporu s licenční smlouvou tuto upraví či jinam v ní změní dílo, jeho název nebo označení autora. Toto platí obdobně při spojení více děl nebo i při zařazení díla do díla souborného.

S rozvojem elektroniky dochází častěji k porušování práva související s právem autorským. Jedná se zejména o práva výkonných umělců a výrobců zvukových a zvukově obrazových záznamů, i práv rozhlasových a televizních vysílatelů tzv. pirátskými nahrávkami. Jde o takzvané padělky (nedovolené rozmnoženiny), které nesou veškeré informace jako originály a pachatelé je šíří prodejem nebo půjčováním. Pachatel tak jedním skutkem může současně porušit práva náležející více autorům nebo nositelům práv.

Ve výše uvedených případech se bude vždy jednat o zásah větší než nepatrný, jak je vyžadováno v ustanovení § 270. Při posouzení je třeba zvažovat okolnosti konkrétního případu, intenzitu takového zásahu, způsobu provedení činu, jeho následky, zejména ve formě a závažnosti zasažení osobních a majetkových práv autorů, také délku doby

narušování konkrétního chráněného práva. Významná je i osoba pachatele, jeho zavinění, jakou měl pohnutku, zda jde o první narušení chráněných práv nebo jde o recidivu.

O zásah vyšší než nepatrný se nebude jednat, pokud pachatel ojedinele prodá kamarádovi např. DVD, na kterém byla nahrána hudební nebo filmová produkce bez souhlasu autora. V takovém případě se bude jednat o přešůpek či jiný správní delikt.

Potíže v praxi může činit ustanovení § 51 autorského zákona, které stanoví, že nabyvatel licence může učinit úpravu či změnu díla nebo jeho názvu, pokud spravedlivě očekává, že by k ní autor vzhledem k okolnostem užití svolil. S takovým to postupem se mohou orgány činné v trestním řízení setkat, při čemž bude třeba prokazovat úmyslné zavinění pachatele a u některých případech to bude vyžadovat odborného znalce. Dále je třeba také rozlišit užití díla, které neporušuje autorské právo.²⁹

Další potíže může činit orgánům činným v trestním řízení rozlišení, kdy jde o „neoprávněný zásah do zákonem chráněných práv“. Upřesnění stanovil Nejvyšší soud ČR, který vydal pod sp. zn. TR NS 54/2009-T 1179, že „zhotovení rozmnoženiny autorského díla pro osobní potřebu ve smyslu § 30 odst. 1, 2 autorského zákona není neoprávněným zásahem do chráněných autorských a souvisejících práv. To se však netýká počítačových programů.“³⁰

O složitosti v posouzení neoprávněného užití autorského díla a nezbytnosti odborného zkoumání svědčí i rozhodnutí Nejvyššího soudu ČR pod sp. zn. 30 Cdo 739/2007, kde reagoval na rozsudek Krajského soudu v Brně ze dne 16. prosince 2005 pod sp. zn. 23C 22/2005-58, který uložil žalované zaplatit žalobci částku 200 000,- Kč a uveřejnit omluvu formou tištěné inzerce v celostátním deníku, že neoprávněně užila slovní spojení „Upeč ... třeba zed“ na reklamním poutači na podporu prodeje stavební míchačky, a tímto jednáním neoprávněně zasáhla do díla Z.S. známé písně „Dej cihlu k cihle“. Nejvyšší soud ČR tento rozsudek zrušil, kdy mimo jiné v odůvodnění uvedl: „Při úvaze, zda žalovaná zasáhla do práva autorského žalobce bylo třeba spolehlivě zjistit, zda užití sporného (byť minimálního) textu mělo skutečně charakter bezprostředního užití díla žalobce (které je zřejmě spíše v obecném povědomí známo jako

²⁹ ŠÁMAL, P., a kol. *Trestní zákoník I+II – velký komentář. 1. vydání.* Praha: C. H.Beck, 2009, 3285 s. ISBN 978-80-7400-109-3 str. 2511-2514.

³⁰ ŠÁMAL, P., a kol. *Trestní zákoník I+II – velký komentář. 1. vydání.* Praha: C. H.Beck, 2009, 3285 s. ISBN 978-80-7400-109-3 str. 2519.

píseň, tj. jako skladba uzavřené formy, jejímž podkladem je slovesný text), resp. zda se případně jedná o zpracování díla žalobce, nebo zda nejde ani o jeden z těchto případů. Je přitom třeba uvážit, že v daném případě předmětem ochrany není vlastní látka, resp. myšlenka díla nebo jeho části, nýbrž tvůrčí a proto chráněná činnost autora spočívající v tom, jak jím byla tato látka ve své vnější i vnitřní formě zpracována. Řešení této otázky však vyžaduje mimo jiné odborného posouzení, k němuž však sám soud povolán není. Za tohoto stavu proto závěry odvolacího soudu (stejně jako soudu prvního stupně), pokud již nyní dovodily zásah do práva autorského žalobce, se jeví jako předčasné.“³¹

Subjektem skutkové podstaty trestného činu dle § 270 trestního zákoníku je subjekt obecný. Tedy nevyžaduje se, aby pachatel měl nějaké zvláštní vlastnosti nebo postavení. Pachatelem je tedy kdokoli, „*kdo neoprávněně zasáhne nikoli nepatrně do některého zákonem chráněných práv*“. Subjektem trestného činu je fyzická osoba, která je trestně odpovědná anebo osoba právnická podle zákona č. 418/2011 Sb. o trestní odpovědnosti právnických osob a řízení před nimi.

Subjektivní stránka skutkové podstaty trestného činu dle § 270 trestního zákoníku vyžaduje úmysl, který musí obsahovat i znak neoprávněnosti. Úmysl v ustanovení není přímo uveden, ale zde se trestní zákoník odkazuje na § 13 odst. 2, kde se uvádí: „*K trestní odpovědnosti za trestný čin je třeba úmyslného zavinění, nestanoví-li trestní zákon výslovně, že postačí zavinění z nedbalosti.*“ V případě právního omylu se postupuje dle § 19 trestního zákoníku.

Úmysl se však musí vztahovat i na pachatelovo vědomí, že jde o dílo podle autorského zákona. Jedná se o tzv. normativní znak skutkové podstaty. Není však nutné, aby pachatel znal přesný rozsah chráněných práv autorů, ale postačí i hrubá znalost, uvědomění si, že nakládá s autorským dílem.

Při posuzování, zda došlo k úmyslnému činu, je potřeba vlastní výpovědi pachatele, v rozboru jeho konkrétního jednání s přihlédnutím na jeho motiv (pohnutky) a dalším okolnostem a zajištěných důkazů. Při tom musí být patrné, že zavinění obsahuje okolnosti odůvodňující protiprávnost, a proto se musí vztahovat i na neoprávněnost

³¹ ŠULC P., BARTOŠ A., *Autorské právo v otázkách a odpovědích*, Praha: Pierot, 2012, 233 s. ISBN: 978-80-7353-223-3 str.215.

zásahu do zákonem chráněných práv autorského práva. V tomto případě se může čin posuzovat i podle § 18 trestního zákoníku o omylu skutkovém.³²

„(2) Odnětím svobody na šest měsíců až pět let, peněžitým trestem nebo propadnutím věci bude pachatel potrestán,

- a) *vykazuje-li čin uvedený v odstavci 1 znaky obchodní činnosti nebo jiného podnikání,*
- b) *získá-li takovým činem pro sebe nebo pro jiného **značný prospěch** nebo způsobí-li tím jinému **značnou škodu**, nebo*
- c) *dopustí-li se takového činu ve **značném rozsahu**.*“³³

V odst. 2 trestného činu dle ustanovení § 270 trestního zákoníku se nachází tzv. kvalifikovaná skutková podstata trestného činu. Jsou zde uvedeny přitěžující okolnosti pro pachatele ve smyslu § 17 trestního zákoníku, kdy se zde rozvíjí pohnutka pachatele v úmyslném zavinění.

Znaky obchodní činnosti nebo jiného podnikání se obecně rozumí soustavná činnost prováděná samostatně podnikatelem vlastním jménem a na vlastní odpovědnost za účelem dosažení zisku. Je to:

- a) osoba zapsána v obchodním rejstříku,
- b) osoba, která podniká na základě živnostenského oprávnění,
- c) osoba, která podniká na základě jiného než živnostenského podnikání,
- d) osoba, která podniká v zemědělství.

Obchodní činností je živnost obchodní, kterou se rozumí koupě zboží za účelem jeho dalšího prodeje a prodej.

Jiným podnikáním ve smyslu trestního řízení se rozumí jakékoli jiné podnikání např. výrobní činnost.³⁴

³² ŠÁMAL, P., a kol. *Trestní zákoník I+II – velký komentář. 1. vydání.* Praha: C. H.Beck, 2009, 3285 s. ISBN 978-80-7400-109-3 str. 2514.

³³ ČESKO. Zákon č. 40/2009 Sb. České republiky ze dne 9. 2. 2009 Trestní zákoník, *Sbírka zákonů a Sbírka mezinárodních smluv.* Dostupné z https://aplikace.mvcr.cz/sbirka-zakonu/SearchResult.aspx?q=40/2009&typeLaw=zakon&what=Cislo_zakona_smlouvy

³⁴ ŠÁMAL, P., a kol. *Trestní zákoník I+II – velký komentář. 1. vydání.* Praha: C. H.Beck, 2009, 3285 s. ISBN 978-80-7400-109-3 str. 2491-2492.

Značný prospěch vyplývá z ustanovení § 138 trestního zákoníku a činí nejméně 1 000 000,- Kč. Pachatel může značný prospěch získat pro sebe, tak i pro jiného, a to činem uvedeným v odst. 1 § 270 trestního zákoníku. Prospěchem se rozumí tzv. čistý prospěch. Je potřeba odečíst náklady pachatele např. koupě nosičů. Prospěch pachatele nelze ztotožňovat s finančními ztrátami dotčených autorů.

Způsobení značné škody se řídí pravidlem § 138 trestního zákoníku a činí škodu dosahující částky alespoň 1 000 000,- Kč.

Spáchání činu ve značném rozsahu je třeba vždy posoudit podle okolností daného případu. Nelze uplatnit pravidlo pro § 138 trestního zákoníku. Rozhodující bude rozsah, intenzita a závažnost daného zásahu do autorských práv. Pokud bude spáchání činu ve značném rozsahu současně s podnikáním uvedeným v odst. 2 § 270 trestního zákoníku je třeba zkoumat také objem podnikání, vyjádření hrubého obrátu a hodnota zboží (např. neoprávněných hudebních nahrávek na CD).³⁵

„(3) Odnětím svobody na tři léta až osm let bude pachatel potrestán,

- a) získá-li činem uvedeným v odstavci 1 pro sebe nebo pro jiného **prospěch velkého rozsahu** nebo způsobí-li tím jinému **škodu velkého rozsahu**, nebo dopustí-li se takového činu ve **velkém rozsahu**.“³⁶

Jde o kvalifikovanou skutkovou podstatu trestného činu dle § 270 trestního zákoníku. Jsou zde uvedeny přitěžující okolnosti pro pachatele obdobně jako u odst. 2.

Prospěchem velkého rozsahu vyplývá z ustanovení § 138 trestního zákoníku a činí nejméně 10 000 000,- Kč a tak jako u značného prospěchu jde o čistý prospěch, který pachatel trestného činu získá pro sebe nebo pro jiného.

Škoda ve velké rozsahu je určována dle § 138 trestního zákoníku a činí nejméně 10 000 000,- Kč.

³⁵ DRAŠTÍK, A., FREML, R., DURDÍK, T., RŮŽIČKA, M. *Trestní zákoník, komentář, II.díl*. Praha: Wolters Kluwer, 2015. 3108 s. ISBN:978-80-7478-790-4 str. 2137-2139.

³⁶ ČESKO. Zákon č. 40/2009 Sb. České republiky ze dne 9. 2. 2009 Trestní zákoník, *Sbírka zákonů a Sbírka mezinárodních smluv*. Dostupné z https://aplikace.mvcr.cz/sbirka-zakonu/SearchResult.aspx?q=40/2009&typeLaw=zakon&what=Cislo_zakona_smlouvy.

Zda je trestný čin spáchán dle odst. 1 ve velkém rozsahu je třeba vždy posoudit jednotlivé okolnosti spáchaného trestného činu obdobně jako u spáchání ve značném rozsahu a také zde neplatí výkladové pravidlo dle § 138 trestního zákoníku.³⁷

Právě určování škody bývá pro posouzení trestného činu dle § 270 trestního zákoníku další nejasnou záležitostí. Právě určením škody se zabýval Nejvyšší soud ČR ve svém usnesení pod sp. zn. 5 Tdo 171/2014, kde k určování výši škody nestačí pouze paušální vyčíslení, jelikož je vyčíslení škody součástí určení skutkové podstaty trestného činu, je v takových případech nutnost škodu stanovit přesně s přihlédnutím na okolnosti a skutečností spáchání konkrétního trestného činu. K určování škody tak Nejvyšší soud doporučuje přibrat znalce v oblasti autorského práva.³⁸

Z hlediska jednočinného souběhu trestného činu dle § 270 trestního zákoníku je možný s trestnými činy dle § 251, § 261 a § 248 trestního zákoníku. Naproti tomu není možná s trestným činem dle § 271.³⁹

³⁷ DRAŠTÍK, A., FREML, R., DURDÍK, T., RŮŽIČKA, M. *Trestní zákoník, komentář, II.díl*. Praha: Wolters Kluwer, 2015. 3108 s. ISBN:978-80-7478-790-4 str. 2139-2141.

³⁸ TIPPELT M., MYŠKA M., *Stanovení výše škody u trestného činu porušení autorského práva, práv souvisejících s právem autorským a práv k databázi*, Masarykova univerzita, rozbor judikatury Nejvyššího soudu ČR pod sp. zn. 5 Tdo 171/2014 [online]. [cit. 21.6.2021]. dostupné z http://ictjudikatura.law.muni.cz/wiki/5_Tdo_171/2014_-_stanoveni_vyse_skody_u_trestneho_cinu_porueni_autorskeho_prava_prav_souvisejicich_s_pravem_autorsky_m_a_prav_k_databazi

³⁹ ŠÁMAL, P., a kol. *Trestní zákoník I+II – velký komentář. I.* vydání. Praha: C. H.Beck, 2009, 3285 s. ISBN 978-80-7400-109-3 str. 2516-2517.

5 Modus operandi pachatele

V roce 1995 vláda USA prostřednictvím Federální rady pro vytváření sítí (Federal Networking Council) popsala internet, jako globální informační systém, který vytváří celosvětovou počítačovou síť na základě protokolů TCP/IP.⁴⁰ Pomocí těchto protokolů mohou uživatelé mezi sebou komunikovat a využívat celou škálu služeb. Původním ideálem a účelem internetu byla maximální efektivní výměna informací bez možnosti centrální kontroly. Základním modem operandi internetu není kontrola, ale participace.

Vznik prostředí digitálních sítí vedla v podstatě k neomezenému přístupu, k rozmnožení a nakládání zákonem chráněných autorských děl, jako následek dematerializace a desintermediace. V důsledku toho nebyla cena předmětů ochrany na hmotných nosičích koncovými uživateli akceptována. Došlo tedy k přesunu do „online“ světa, kde došlo k neřízenému rozmachu sdílení zákonem chráněných děl ať už pomocí sdílení, linkování, nebo ukládání na veřejná úložiště.⁴¹

Za technologickým rozvojem autorské právo zpravidla zaostává. Je to z důvodu, že technologický vývoj je daleko rychlejší než vývoj právní. Na toto upozornila i celá řada odborníků na autorské právo. Zákonodárci úpravou občanského práva na základě, již zmíněné směrnice Evropského parlamentu a Rady 2004/48/ES ze dne 29. 4. 2004, která dala možnost nositelům autorských práv se bránit v občanskoprávních sporech. Z tohoto důvodu je i sporná role trestního práva k ochraně autorských práv. Další argument, který poukazuje na přehnané použití trestního práva je ten, že vede ke kriminalizaci populace, která nejvíce využívá internetu, tedy mladých osob.

Hlavní otázkou v posuzování v trestně právní regulaci je, do jaké míry porušování autorských práv na internetu způsobuje škodu. Odhadnout škodu, kterou byla způsobená digitálními pirátskými díly (nelegálními kopiemi). Na základě průzkumu u 16 tisíc evropských posluchačů hudby, byl vyvozen závěr, že pokud stahují pirátský obsah, tak je nezajímá do takové míry, aby si jej koupili. Hlavním závěrem průzkumu je, že nelegální stahování z internetu není náhradou za legálně stažené kopie autorských děl, z čehož

⁴⁰ SRSTKA J. A KOL. *Autorské právo a práva související*. Praha: Leges, 2019 ISBN: 978-80-7502-386-5 str. 233.

⁴¹ MYŠKA M., *Výjimky a omezení autorského práva v prostředí digitálních sítí*. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2020, 336 s. ISBN: 978-80-7598-842-3 str. 50-52.

plyne přinejmenším pochybnost o škodlivosti digitálního pirátství. Otázkou pro trestní právo proto není, zda v digitálním věku opustit trestněprávní ochranu, ale do jaké míry je tato ochrana nepoměrná vzhledem k trestní represi, z pohledu nejistého určení už v občanskoprávní rovině, pohledu společnosti na škodlivost a nezpůsobuje škodu.⁴²

Poměrně odlišný názor uplatnil soud v USA, Manhattanu, který odmítl dohodu společnosti Google a Asociace amerických vydavatelů ohledně vyrovnání v otázce digitalizace knih. Společnost Google se zavázala zaplatit 125 mil. dolarů za to, že bude moci bez předchozího souhlasu konkrétních autorů knih, jejich knihy digitalizovat a zveřejňovat. Soud uvedl, že tato dohoda znevýhodňuje jednotlivé autory a doporučil systém „opt-in“, tedy aby společnost Google získala jednotlivé souhlasy dotčených autorů.⁴³

Značný rozruch ve světě autorského práva způsobila směrnice Evropského parlamentu a Rady EU 2019/790 o autorském právu na jednotném digitálním trhu. Jedná se především o čl. 17, který reguluje užití chráněného obsahu poskytovateli služeb pro sdílení obsahu online (Instagram, YouTube apod.). Prikazuje poskytovatelům, aby si vyžádali souhlasy jednotlivých autorů (postačí i souhlas kolektivních správců) chráněných děl pokaždé, kdy uživatelé nahrají jejich obsah na jejich online služby. Také je zavazuje v odpovědnosti za nahraný obsah. Poskytovatelé tak budou muset použít různé filtry, které budou analyzovat nahrávaný obsah, aby nebyl v rozporu se zákonem. Což vede k rozporu s právem EU včetně Listiny základních práv Evropské unie, kde je filtrování obsahu internetu zakázáno. Problém je i v samotné filtraci obsahu, kdy filtrační programy nedokážou rozpoznat jednotlivé nepatrné rozdíly v autorském právu, kdy je možné užít dílo i bez souhlasu autora a kdy nikoliv. Konečným důsledkem může být omezení šíření kultury obecně.⁴⁴

⁴² ZAVRŠŇÍK A., *Kyberkriminalita*, Praha: Wolters Kluwer ČR, 2017 148 s. ISBN: 978-80-7552-758-5 str. 32-35.

⁴³ ŠULC P., BARTOŠ A., *Autorské právo v otázkách a odpovědích*, Praha: Pierot, 2012, 233 s. ISBN: 978-80-7353-223-3 str. 139-140.

⁴⁴ MYŠKA M., *Výjimky a omezení autorského práva v prostředí digitálních sítí*. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2020, 336 s. ISBN: 978-80-7598-842-3 str. 209-222.

5.1 Nejčastější porušování autorského práva v prostředí digitálních sítí

Mezi nejrozšířenější útoky na duševní vlastnictví prostřednictvím internetové sítě patří tzv. pirátské kopie hudebních a filmových děl. To že jde o světový problém svědčí i studie Lyn Cantora, CEO, Sandvine, pod názvem *The Global internet Phenomena Report* ze září 2019. Ve studii se zaměřil na monitorování internetu a reakci uživatelů na různé podmínky. Část své studie věnoval i tzv. peer to peer sítí prostřednictvím programu BitTorrent. Tato část studie pojednává o internetovém provozu stanice HBO Go v období od ledna 2019 do června 2019 a porovnává provoz na BitTorrentu pomocí něhož se stahují pirátské kopie v témže období. Ze studie je jasně patrné, že když společnost HBO Go uvedla novou řadu populárního seriálu *Game of Thrones* a premiéru filmu *Avangers Endgame released*, tak se dramaticky zvýšil provoz na BitTorrentu, kde se objevili pirátské kopie uvedených filmových děl ve stejné době, kdy byl pořad vysílán oprávněnou stanicí HBO Go.⁴⁵ To jen potvrzuje, že v dnešní době, kdy je internet snadno dostupný, v určitém smyslu i anonymní a v uživatelsky velmi jednoduchém zacházení uživatelů, je páchaní trestné činnosti velmi početné. Otázkou je však do jaké míry je velká společenská škodlivost.

Pirátské kopie se nejčastěji šíří internetem pomocí peer-to-peer sítí, nebo pomocí umístění odkazů (tedy odkazů na umístění pirátských kopií).

Sítě peer to peer s protokolem BitTorrent je velmi populární pro šíření nelegálního obsahu. Sice původ k vytvoření této sítě spočíval v přenosu zašifrovaných souborů, a to pomocí více počítačů připojených do sítě. Zašifrovaný soubor byl rozdělen do několika částí. Později vlastností této sítě využili uživatelé linuxu pro distribuci souboru. Vzápětí se však začalo využívat sítě pro distribuci multimediálních souborů.⁴⁶

⁴⁵ CANTOR L., *The global internet Phenomena report z september 2019* [online]. [cit. 21.6.2021]. Dostupné z: https://www.sandvine.com/hubfs/Sandvine_Redesign_2019/Downloads/Internet%20Phenomena/Internet%20Phenomena%20Report%20Q32019%2020190910.pdf

⁴⁶ JOHNSEN J. A., S.S.B.L.E.K. *Peer-to-peer networking with BitTorrent*. 2005. [online]. [cit. 2.7.2021]. Dostupné z: <http://web.cs.ucla.edu/classes/cs217/05BitTorrent.pdf>

Toho využili pachatelé pro distribuci nelegálního obsahu (filmů, hudby atd.). Velmi zjednodušeně síť funguje tak, že řídicí server řídí distribuci jednotlivých částí stahovaného souboru mezi jednotlivými počítači, tedy uživateli. Uživatel tak postačuje si nainstalovat jednoduchý program, který mu pomůže se připojit do peer to peer sítě za pomoci řídicího souboru. Uživatel jen nestahuje, ale zároveň i odesílá (poskytuje) části stahovaného souboru ostatním uživatelům v síti peer to peer.⁴⁷

Z hlediska právního rozboru sítí peer to peer je patrné, že konkrétní zakotvení v zákoně se nenajde, ale může se vycházet analogicky z autorského zákona, ve kterém jsou již uvedeny určité ochrany autorských děl. Opět je potřeba posuzovat jednotlivé konkrétní případy. Síť peer to peer může sloužit i pro přenášení legálního obsahu, tedy takového, který autorský zákon umožňuje (např. volně šiřitelná díla) nebo se na ně autorský zákon nijak nevztahuje (nejedná se o autorská díla). Pokud se prokáže, že pomocí sítě peer to peer dochází k distribuci nelegálního obsahu. Z pohledu práva je zde celá řada odpovědností.

Uživatelská odpovědnost uživatele peer to peer sítě má několik rovin. Pokud dojde k porušení autorských práv, může nositel autorského práva požadovat informace o rozmnožení díla, způsobu jeho dalšího užití, omluvu apod. V tomto případě se bude jednat i občanskoprávní, nebo trestně právní odpovědnost.

Občanskoprávní odpovědnost spočívá v tom, že nositel autorských práv se může domáhat náhrady škody, která mu vznikla neoprávněným šířením jeho autorského díla u občanskoprávního soudu. Zde však nositel autorských práv musí prokázat vznik škody u soudu, která mu vznikla neoprávněným šířením autorského díla.

Trestně právní odpovědnost je zakotvená již ve zmíněném ustanovení § 270 trestního zákoníku, spočívající právě za neoprávněné užití díla, pořízení nelegální kopie, šíření díla, nebo obcházení technických prostředků ochrany autorského díla. U koncových uživatelů to znamená, že napomáhají k šíření obsahu v rozporu s autorským právem.

Odpovědnost provozovatele sítě je potřeba zjistit o jaký druh sítě peer to peer jde. Rozlišují se tři druhy těchto sítí. Centralizovaná síť je řízená z jednoho místa, kde je na jedno místě seznam přenášených souborů. Decentralizovaná síť jejichž řízení nepodléhá jednotnému řízení a funguje pouze na základě předání informací mezi

⁴⁷ KUROSE J., ROSS K., *Počítačové sítě*, Brno: Computer Press, 2014, 624 s., ISBN: 978-80-251-3825-0 str. 130-135.

uživatelí. Hybridní síť je spojení předchozích sítí. V současné době lze odpovědnost provozovatelů jen stěží prokázat. Odpovědnost za veškerý obsah v těchto sítích je na koncovém uživateli.⁴⁸ Změnu má přinést již zmíněná směrnice Evropského parlamentu a Rady EU 2019/790 o autorském právu na jednotném digitálním trhu.

Hyperlinkováním se rozumí umístění odkazu na obsah, který se nachází na jiných webových stránkách, nebo obsah jiných stránek automaticky zobrazí na původních stránkách. Rozlišují se tři druhy.

Prvním je hypertextový odkaz (link), který odkazuje jen na úvodní stránku daného webu. (např. www.názevwebu.com). Uživatel je přesměrován na příslušný web, kde musí najít obsah o který má zájem.

Druhým je deep link. Tento druh linku již odkáže uživatele přesně na místo, kde se daná informace nachází. Tedy uživatel je z původních stránek přesměrován na jiný web, ale oproti linku přímo na daný obsah a nemusí tak nikde již nic vyhledávat. (např. www.názevwebu.com/2016/12/obsah).

Třetím druhem odkazu je embedded link. V tomto případě se jedná o link, který uživatele nikam nepřesměruje, ale nabídne přímo v současném webu. Typicky se používá u sledování videí, kdy je video z jedné stránky zakomponováno do druhé stránky. Uživatel často ani nepozná, že video není součástí stránky, na které právě je.⁴⁹

Důležitým faktorem při právním posuzování je v posouzení konkrétního případu. Tomu pomohou tři základní body:

- 1) zda jde o poskytnutí informace nebo poskytnutí chráněného obsahu,
- 2) zda se linkuje na legální či nelegální obsah,
- 3) zda osoba, která linkuje je srozuměna, že se jedná o nelegální obsah bez souhlasu nositele autorských práv.

V případě obyčejného linku a deep linku je shoda větší v tom, že se nejedná o klasické uveřejnění díla. Již několik soudních institucí v rámci států evropské unie se shodli, že samotný odkaz, který jen odkazuje, kde je určité ať už legálně či nelegálně

⁴⁸ KINCL P., *Sítě peer-to-peer* ze dne 2. 3. 2007 [online], [cit. 2.7.2021] dostupné z: <https://www.kurzy.cz/zpravy/418286-site-peer-to-peer/>

⁴⁹ SVOBODA J., *Deep link ve světle autorského práva*, ze dne 27. 4. 2018 [online], [cit. 10.7.2021] dostupné z <https://www.iurium.cz/2018/04/27/deep-link/>

umístěné dílo není sdělování díla veřejnosti ve smyslu ochrany autorského práva. Je tedy možno konstatovat, že užití autorského díla a poskytnutím informace o umístění díla není totožné.

U embedded linku je situace však jiná právě tím, že se obsah videa přímo zobrazí uživateli. Zde se již nejedná o zobrazení informace, kde se nachází určité dílo. Jedná se tedy o užití díla dle autorského zákona. Zde se musí přezkoumávat embedded link v několika rovinách.

Nejprve se musí zkoumat, zda užití díla není v rozporu s autorským zákonem. V případě tzv. pirátských kopií multimediálního obsahu je jasně v rozporu se zákonem. Ve většině případů jde o to, že pachatel nemá souhlas nositele autorských práv, a tedy dílo užívá v rozporu se zákonem a umístěním na internetu je dílo sdělováno veřejnosti.

Dalším případem může být, že autorsky chráněné dílo je umístěno na web v souladu s autorským zákonem a v souladu se zákonem je i chráněný např. jen pro registrované platící uživatele. Další osoba (možný pachatel) si vytvoří svoje webové stránky, na kterých umístí embedded linky z prvního chráněného webu např. obojde technickou ochranu původních web stránek. Otázka je, zda dílo takto uvedené je tzv. nově sdělované veřejnosti a jestli osoba, který odkaz umístila měla, nebo mohla vědět, že se jedná o chráněné autorské dílo.⁵⁰

Pojem *nově sdělování veřejnosti* zahrnuje dva prvky. *Sdělování* díla a sdělování tohoto díla *veřejnosti*. Soudní dvůr EU u případu C-466/12, tuto otázku vyhodnotil tak, že pokud se jedná o hypertextový odkaz (embedded link) umožňuje uživatelům web stránek, na kterých je odkaz, obejít omezující opatření, je třeba tyto uživatele považovat za *nově sdělování veřejnosti*. Pokud původní web stránky jsou jen pro vybrané návštěvníky a je na nich uplatněno omezující opatření.⁵¹

Výše uvedené je podmíněno tím, že osoba, která umístila embedded link věděla, nebo vědět mohla, že zpřístupňuje dílo protiprávně. V českém právním řádu platí všeobecně známé pravidlo „neznalost zákona neomlouvá“. Z toho je patrné, že osoba,

⁵⁰ SRSTKA J. A KOL. *Autorské právo a práva související*. Praha: Leges, 2019 ISBN: 978-80-7502-386-5 str. 239-243.

⁵¹ POLČÁK R. A KOL. *Autorský zákon. Praktický komentář s judikaturou*. Praha: Leges, 2020, 864 s. ISBN: 978-80-7502-391-9 str. 159.

kteřá umístila na webové stránky embedded linky mohla vědět, že je umisťuje protiprávně.

Soudní dvůr EU ve svém rozhodnutí ve věci Stichting Brein v. Jack Frederik Wullems pod č. C-527/15 bod 49 uvedl „*Je-li prokázáno, že osoba, která nabízí přímý přístup k chráněným dílům, věděla nebo vědět mohla, že použitý hypertextový odkaz zpřístupňuje protiprávně zveřejněné dílo na internetu, je třeba mít za to, že poskytnutí takového odkazu představuje sdělování veřejnosti ve smyslu čl. 3 odst. 1 směrnice 2001/29/ES ... pokud je umístění hypertextových odkazů uskutečněno za účelem dosažení zisku, lze od autora takového umístění očekávat, že provede nezbytná ověření, aby se ujistil, že dotčené dílo není na stránce, na kterou vedou uvedené hypertextové odkazy, zveřejněno protiprávně, takže je třeba předpokládat, že je toto umístění provedeno s plnou znalostí povahy ochrany uvedeného díla a případné absence svolení nositele autorského práva se zveřejněním na internetu.*“⁵²

⁵² SRSTKA J. A KOL. *Autorské právo a práva související*. Praha: Leges, 2019 ISBN: 978-80-7502-386-5 str.243.

6 Vybrané kazuistiky

Situační případ č. 1

Nejvyšší soud ČR jako soud pro mládež rozhodoval v neveřejném zasedání konaném dne 27. února 2013 o dovolání obviněného mladistvého T., který v době od 10. 6. 2009 do 19. 4. 2010 v místě svého bydliště jako hlavní správce a administrátor provozoval webové stránky, kde umístil a ponechal odkazy, tzv. embedded linky umožňující přístup k neoprávněným rozmnoženinám filmových a televizních děl umístěných na externích serverech tak, že kdokoli měl prostřednictvím stránky přístup na místě a v čase podle své vlastní volby pomocí sítě internet, aniž by k tomu měl souhlasy nositelů autorských práv a to i přesto, že byl dopisem České protipirátské unie upozorněn na své protiprávní jednání, tím se mladistvý dopustil proviněním podle § 270 odst. 1 trestního zákoníku, a to zpřístupněním celkem 2 470 jednotlivých děl.

Za toto provinění odvolací soud mladistvého odsoudil podle § 270 odst. 1 trestního zákoníku k trestnímu opatření odnětí svobody v trvání pěti měsíců, jehož výkon odložil na zkušební dobu v trvání jednoho roku. Dále uložil opatření propadnutí věci, a to konkrétně notebooku a rovněž rozhodl o náhradě škody.

Mladistvý ve svém dovolání uvedl, že samotná díla na svých webových stránkách neuváděl, ale zmiňoval jen odkazy na to, kde jsou na internetu umístěny. Z tohoto důvodu nenaplnil pojem sdělování díla dle § 18 odst. 2 autorského zákona, a proto se nemůže jednat o protiprávní jednání, protože nebyla naplněna subjektivní stránka skutkové podstaty trestného činu. Dále uvedl, že jednal v právním omylu a bylo nutné použít subsidiaritu trestní represe.

Na základě odborného výkladu pojmu tzv. embedded linku nevznikají žádné pochybnosti o tom, že díla v počtu 2470, které byla zveřejněna prostřednictvím webové stránky mladistvého, jsou chráněna autorským zákonem. Způsob, jakým mladistvý s těmito díly nakládal, naplňuje znak neoprávněného zásahu ve smyslu § 270 odst. 1 trestního zákoníku.

Nejvyšší soud uvedl, že protiprávní činnost mladistvého spočívala v tom, že neoprávněně umožnil užití konkrétních filmů prostřednictvím webové stránky, kterou

provozoval, a na tuto umístil a ponechal odkazy, tzv. embedden linky, a tím zajistil veřejný přístup k neoprávněným rozmnoženinám filmových a televizních děl umístěných na externích serverech. Tuto činnost mladistvý vykonával bez souhlasu nositelů autorských práv a v rozporu s jejich zájmy. K tomuto způsobu využil sítě internet, na které lze veřejně šířit informace. Z této povahy internetu se usuzuje, že se jedná o sdělování díla veřejnosti ve smyslu § 18 autorského zákona. Každé samostatné sdělení díla veřejnosti, je samostatným způsobem užití díla a uživatel k takovému užití potřebuje souhlas konkrétního majitele autorského práva. Tak mladistvý tímto způsobem zveřejnil konkrétních 2 470 filmových děl a umožnil komukoliv, aby měl k těmto filmovým dílům neomezený přístup. Toto činil bez nutného souhlasu nositelů autorských práv.

Nejvyšší soud na základě výše uvedeného shledal, že mladistvý činem porušil ustanovení § 18 odst. 2 autorského zákona a naplnil tak znak neoprávněného zásahu do zákonem chráněných práv, skutkové podstaty podle § 270 odst. 1 trestního zákoníku.

Pokud jde o znak nikoliv nepatrně, šlo v daném případě o činnost v délce deseti měsíců způsobem, který umožňoval téměř neomezený zásah do uvedených autorských práv u celkem 2 470 děl, tudíž nemůže být pochyb o tom, že se jedná o zásah vyšší než nepatrný. Posuzovala se i osoba pachatele, kterému bylo v době ukončení činu 16 let, studoval obor technické zařízení budov a patřil mezi lepší žáky. Největším jeho koníčkem jsou počítače, vytváření blogů na internetu a programování. Zjištěné osobní poměry dokladují, že se jednalo o pachatele s nadstandartními znalostmi počítačových sítí a počítačů. Jeho nízký věk nesnižuje rozsah porušení práv a jeho společenskou škodlivost projednávaného provinění nesnižoval.

K námitce mladistvého, že nebyl prokázán jeho úmysl, Nejvyšší soud shledal úmyslnou formu zavinění, kdy poukázal na znalosti mladistvého a na jeho jednání se zcela zřejmým záměrem, aby předmětná díla veřejnosti zpřístupnil. Mladistvý sám vybíral filmy, a tak ovlivňoval, jaké filmy budou nabízeny. Činil tak se znalostí všech potřebných informací, neboť vložením embeddingu zpřístupnil obsah jiné internetové stránky, čímž umožnil, aby kdokoliv shlédl tam umístěné údaje (filmová díla).

Soudy při zvažování naplnění subjektivní stránky vycházely mimo jiné i z toho, že mladistvý byl na závažnost a trestnost svého jednání důrazně upozorněn dopisem České protipirátské unie, ve kterém byl vyzván k ukončení protiprávního stavu

s uvedením odkazu na konkrétní ustanovení autorského zákona. Mladistvý na dopis reagoval tak, že začal užívat jinou webovou stránku ke stejnému účelu, a tak byl dostatečně seznámen se všemi okolnostmi právního stavu. Byl tedy dostatečně srozuměn s tím, že porušuje zákon.

Mladistvý v souvislosti s námitkami uvedl, že jednal v právním omylu ve smyslu § 19 trestního zákoníku. Na tuto námitku reagoval Nejvyšší soud tak, že uvedl sdělení svědka L. V., který uvedl, že mladistvý prováděl funkci svých stránek ručně a zcela vědomě. Sám si i určoval jaké díla bude sdílet včetně jejich ručně psaného seznamu. Rovněž je třeba opakovaně zdůraznit, že mladistvý nejednal v žádném omylu, protože na nezákonnost svého počínání byl upozorněn dopisem České protipirátské unie. Mladistvý byl proto seznámen zcela konkrétně, v čem jeho protiprávní jednání spočívá.

Nejvyšší soud upozornil na obsah znaleckého posudku z oboru kybernetiky, odvětví výpočetní techniky zpracovaného znalcem Ing. J. J., který při zkoumání počítače mladistvého mimo jiné našel elektronickou komunikaci, ve které mladistvý nabízel k prodeji svůj webový portál, přičemž uvedl měsíční návštěvnost webu okolo 12 000 lidí, webové stránky mají 68 000 registrovaných uživatelů. Požadoval za webové stránky cenu 60 000,- Kč. Z této zprávy je zřejmé, že mladistvý webové stránky provozoval, činil tak s porozuměním všech důležitých skutečností, a proto nebylo možné jednání mladistvého zařadit pod právní omyl, neboť jednal v rozporu s autorskými právy, i po důrazném poučení České protipirátské unie. Z výše uvedeného plyne, že mladistvý po subjektivní stránce předmětné provinění naplnil.

Na námitku mladistvého o použití trestní represe Nejvyšší soud reagoval tak, že společenská škodlivost provinění mladistvého není nijak ponížena, s přihlédnutím k osobě mladistvého a jeho vysoké úrovni znalostí. Tyto znalosti mladiství použil v rozporu se zákonem a naplnil, tak všechny formální znaky provinění, a to i po subjektivní stránce. Na základě rozsahu svého provinění (2 470 dotčených děl v délce 10 měsíců) se jasně jedná o kriminální čin, na nějž je nezbytné použít prostředky trestního práva, včetně trestní represe. Na podkladě všech výše uvedených skutečností Nejvyšší soud dovolání mladistvého zamítl.⁵³

⁵³ ČESKO. Usnesení Nejvyššího soudu. *Usnesení Nejvyššího soudu sp. zn. 8 Tdo 137/2013 ze dne 27. 2. 2013*. [online], [cit. 1.7.2021], dostupné z: https://www.nsoud.cz/Judikatura/judikatura_ns.nsf/WebSearch/763AE1D4853A3985C1257B5C004F46EE?openDocument&Highlight=0,null.

Situační případ č. 2

Nejvyšší soud ČR se v neveřejném zasedání konaném dne 8. 10. 2014 zabýval dovoláním obviněného R. R. pod sp. zn. 5 Tdo 171/2014.

Obviněný byl rozsudkem Městského soudu v Brně ze dne 23. 7. 2013, pod sp. zn. 89 T 69/20013 uznán vinným zločinem dle § 270 odst. 1, 2 písm. c), odst. 3 písm. a) trestního zákoníku, k trestu odnětí svobody v trvání 3 let s podmíněným odložením na zkušební dobu 5 let. Také mu byla uložena povinnost ve zkušební době nahradit škodu ve výši 11 041 514,- Kč.

Obviněný měl uvedený zločin spáchat v době 8. 6. 2011 do 9. 5. 2012 tak, že ze svého počítače v rozporu §§ 12,13,18, 76, 80 autorského zákona, prostřednictvím veřejné sítě internet bez souhlasů nositelů autorských práv vložil na dva veřejné filehostingové servery 372 filmových děl a 33 hudebních děl, ačkoliv věděl, že jde o díla chráněná autorským zákonem a tyto bez souhlasu nositelů autorských práv zpřístupnil veřejnosti a na různých internetových fórech zveřejnil odkazy na tyto díla jim uložená na filehostingových serverech. Na těchto serverech byl zaznamenán přesný počet návštěvníků a přesný počet stažených souborů s nelegálním obsahem filmových a hudebních děl. Tímto jednáním získal obviněný zisk v částce 7 810,- Kč. Obviněný svým jednáním způsobil nositelům autorských práv škodu v celkové výši 11 041 514,- Kč.

Obviněný se proti rozsudku odvolal a odvolací soud rozsudek ve výrocích o vině a trestu nepřezkoumával a adhezní výrok posoudil jako správný.

Nejvyšší soud v posuzovaném případě uvedl, že obžalovaný spáchal trestný čin ve značném rozsahu, kdy nelegálně zpřístupnil téměř 400 filmových a hudebních děl chráněných autorským právem. Také bylo prokázáno, že získal finanční prospěch ve výši 7 810,- Kč. Potvrdil tím i právní kvalifikaci dle § 270 odst.1, 2 písm. c) trestního zákoníku. Ohledně kvalifikované skutkové podstaty dle § 270 odst. 3 písm. a) trestního zákoníku, však našel vady.

Vadou považuje, že soud prvního stupně nepřezkoumal oprávněnost konkrétních společností z pohledu, zda jsou skutečně nositeli autorských práv.

Další vadu shledal Nejvyšší soud v tom, jak soud prvního stupně došel k výši škody, kdy předpokládal, že každý návštěvník, který si stáhl nelegální obsah, by si zakoupil originální nosič s daným dílem. K výsledné škodě pak dospěl výpočtem počtu stažení a násobením obvyklé ceny konkrétního díla. Výši škody tak soud jen přibližně určil, což Nejvyšší soud považuje za nedostatečné, a to hned z několika důvodů.

První důvodem je, že v trestním řízení je potřeba k naplnění skutkové podstaty trestného činu, zjistit přesně a s jistotou objektivní výši škody. V autorském právu se způsobená škoda i ta nehmotná projevuje jako újma spočívající ve zmenšení majetkového stavu nositele autorského práva a reprezentují majetkové hodnoty, které bylo nutné vynaložit, aby došlo uvedení věci do předešlého stavu. Ušlí zisk znamená, že nedojde ke zvětšení či rozmnožení majetku poškozeného. Tedy výše škody a ušlí zisk jsou dva odlišné pojmy. Pro zjištění právní kvalifikace trestného činu dle § 270 trestního zákoníku je přesné zjištění výše škody podstatné a pokud je to obtížné je třeba přibrat znalce v oboru, který vyčíslení škody určí.

Další vadu ve vyčíslení škody je předpoklad, že každý uživatel, který si stáhl nelegální obsah, by si zakoupil tyto díla na originálních nosičích. Otázkou příčinné souvislosti mezi zdarma staženými nelegálními kopiemi a počtem prodaných originálních nosiči (DVD, CD) nijak soud prvního stupně nezkoumal. Stejně tak námitku obviněného, že by uživatelé internetu stejně nekoupili originální nosiče, jen stroze odmítl s odůvodněním, že jako překupník kradených věcí se hájí tím, že jeho zákazníci by si tyto věci také v obchodu nekoupili. Toto odůvodnění shledal Nejvyšší soud za špatné. V případě překupníka z pohledu trestně právního je podstatné obvyklá tržní cena věci, nýbrž cena, za kterou jí reálně prodá.

Na základě výše uvedeného Nejvyšší soud doporučuje, aby soud prvního stupně k projednání věci přibral znalce, který určí aspoň minimální výši ušlého zisku oprávněných nositelů autorských práv v návaznosti na to, jaké příjmy by jim plynuly v případě, pokud by po stejnou dobu zveřejnili svá díla na síti Internet prostřednictvím filehostingových serverů.⁵⁴

⁵⁴ ČESKO. Usnesení Nejvyššího soudu. *Usnesení Nejvyššího soudu sp. zn. 5 Tdo 171/2014 ze dne 27. 2. 2013.* [online], [cit. 1.7.2021], dostupné z: https://www.nsoud.cz/Judikatura/judikatura_ns.nsf/WebSearch/675636E6F4A8497FC1257DB6003698A6?openDocument&Highlight=0

Závěr

V práci byl uveden základní rozsah trestně právní ochrany autorského práva s uvedenými principy ochrany. V návaznosti bylo rozebráno základní pojmosloví autorského práva, nezbytnou pro pochopení principu a funkce autorského práva a jeho trestně právní ochrany.

V další kapitole byla realizována základní i kvalifikovaná skutková podstata trestného činu porušení autorského práva, práv souvisejících s právem autorským a práv k databázi, která je v současné době uvedena v § 270 trestního zákoníku a souvisejících judikatur.

Bylo tak poukázáno na úskalí analyzovaného trestného činu z pohledu skutkové podstaty trestného činu s upozorněním na sporné otázky a za pomoci vhodných judikatur nastíněno jejich možné řešení. Významnou součástí je pak určování škody a ušlého zisku pro správné určení skutkové podstaty analyzovaného trestného činu.

V návaznosti je pak v následující kapitole uvedeno aktuálně nejčastější porušování autorských práv prostřednictvím výpočetní techniky a světové sítě internet v konkrétní oblasti neoprávněného sdílení filmových a hudebních děl včetně tzv. embeddingu a rozebrány z pohledu trestně právní ochrany s poukázáním na společenskou škodlivost.

V kapitole kazuistika byly formou situačních případů demonstrovány skutečné případy porušení autorských práv z aplikační praxe, které reálně popisují úskalí trestně právní ochrany duševního vlastnictví a jak vdaných případech jednotlivé soudy rozhodovaly.

Autor práce se tak domnívá, že výstupy z jednotlivých částí práce, mohou obstát ve své aktuálnosti a odbornosti, a tím poskytnou určité penzum poznatků reflektující problematiku trestně právní ochrany duševního vlastnictví.

Jak již bylo uvedeno autorské právo je relativně mladým právním odvětvím. Však svou složitostí a rozsáhlostí napříč celým právním systémem, s návazností na aktuální dynamický rozvoj technických technologií ve společnosti, tak často vyvolává řadu sporných otázek, na které mohou mnohdy odpovědět až jednotlivé soudy.

Aktuální trend neoprávněného sdílení filmových a hudebních děl chráněných autorským právem, v návaznosti s celosvětovou pandemickou situací, jasně ukázala potřebu vyjasnění sporných otázek v trestně právní ochraně duševního vlastnictví v digitálním prostředí a klade tak požadavky na zákonodárce k zajištění lepší ochrany duševního vlastnictví.

Seznam použitých zdrojů

Literární zdroje

- 1) SRSTKA J. A KOL. *Autorské právo a práva související*. Praha: Leges, 2019 ISBN: 978-80-7502-386-5.
- 2) JELÍNEK, J., a kol. *Trestní zákoník a trestní řád s poznámkami a judikaturou*. 6. vydání. Praha: Leges, 2016, 1280 s. ISBN 978-80-7502-106-9.
- 3) ŠÁMAL, P., a kol. *Trestní zákoník I+II – velký komentář*. 1. vydání. Praha: C. H.Beck, 2009, 3285 s. ISBN 978-80-7400-109-3.
- 4) DRAŠTÍK, A., FREML, R., DURDÍK, T., RŮŽIČKA, M. *Trestní zákoník, komentář, II.díl*. Praha:Wolters Kluwer, 2015. 3108 s. ISBN:978-80-7478-790-4.
- 5) POLČÁK R. A KOL. *Autorský zákon. Praktický komentář s judikaturou*. Praha: Leges, 2020, 864 s. ISBN: 978-80-7502-391-9.
- 6) ŠULC P., BARTOŠ A., *Autorské právo v otázkách a odpovědích*, Praha: Pierot, 2012, 233 s. ISBN: 978-80-7353-223-3.
- 7) MYŠKA M., *Výjimky a omezení autorského práva v prostředí digitálních sítí*. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2020, 336 s. ISBN: 978-80-7598-842-3.
- 8) KUROSE J., ROSS K., *Počítačové sítě*, Brno: Computer Press, 2014, 624 s., ISBN: 978-80-251-3825-0.
- 9) SMEJKAL V., *Kybernetická kriminalita*. 2. vyd. Plzeň: Aleš Čeněk, 2018, 934 s. ISBN: 978-80-7380-720-7.
- 10) ZAVRŠNIK A., *Kyberkriminalita*, Praha: Wolters Kluwer ČR, 2017 148 s. ISBN: 978-80-7552-758-5.

Elektronické zdroje

- 1) CANTOR L., *The global internet Phenomena report z september 2019* [online]. [cit. 21.6.2021]. Dostupné z: https://www.sandvine.com/hubfs/Sandvine_Redesign_2019/Downloads/Internet%20Phenomena/Internet%20Phenomena%20Report%20Q32019%2020190910.pdf
- 2) TIPPELT M., MYŠKA M., *Stanovení výše škody u trestného činu porušení autorského práva, práv souvisejících s právem autorským a práv k databázi*, Masarykova univerzita, rozbor judikatury Nejvyššího soudu ČR pod sp. zn. 5 Tdo

- 171/2014 [online]. [cit. 21.6.2021]. dostupné z [http://ictjudikatura.law.muni.cz/wiki/5_Tdo_171/2014 -
_stanoven%C3%AD_v%C3%BD%C5%A1e_%C5%A1kody_u_trestn%C3%A9ho_%C4%8Dinu_poru%C5%A1en%C3%AD_autorsk%C3%A9ho_pr%C3%A1va,_pr%C3%A1v_souvisej%C3%ADc%C3%ADch_s_pr%C3%A1vem_autorsk%C3%BDm_a_pr%C3%A1v_k_datab%C3%A1zi](http://ictjudikatura.law.muni.cz/wiki/5_Tdo_171/2014_-_stanoven%C3%AD_v%C3%BD%C5%A1e_%C5%A1kody_u_trestn%C3%A9ho_%C4%8Dinu_poru%C5%A1en%C3%AD_autorsk%C3%A9ho_pr%C3%A1va,_pr%C3%A1v_souvisej%C3%ADc%C3%ADch_s_pr%C3%A1vem_autorsk%C3%BDm_a_pr%C3%A1v_k_datab%C3%A1zi)
- 3) JOHNSEN J. A., S.S.B.L.E.K. *Peer-to-peer networking with BitTorrent*. 2005. [online], [cit. 2.7.2021], dostupné z: <http://web.cs.ucla.edu/classes/cs217/05BitTorrent.pdf>
- 4) KINCL P., *Sítě peer-to-peer* ze dne 2. 3. 2007 [online], [cit. 2.7.2021] dostupné z: <https://www.kurzy.cz/zpravy/418286-site-peer--to--peer/>
- 5) SVOBODA J., *Deep link ve světle autorského práva*, ze dne 27. 4. 2018 [online], [cit. 10.7.2021] dostupné z: <https://www.iurium.cz/2018/04/27/deep-link/>
- 6) ČESKO. Usnesení Nejvyššího soudu. *Usnesení Nejvyššího soudu sp. zn. 8 Tdo 137/2013* ze dne 27. 2. 2013. [online], [cit. 1.7.2021], dostupné z: https://www.nsoud.cz/Judikatura/judikatura_ns.nsf/WebSearch/763AE1D4853A3985C1257B5C004F46EE?openDocument&Highlight=0,null,
- 7) ČESKO. Usnesení Nejvyššího soudu. *Usnesení Nejvyššího soudu sp. zn. 5 Tdo 171/2014* ze dne 27. 2. 2013. [online], [cit. 1.7.2021], dostupné z: https://www.nsoud.cz/Judikatura/judikatura_ns.nsf/WebSearch/675636E6F4A8497FC1257DB6003698A6?openDocument&Highlight=0

Legislativní dokumenty

- 1) ČESKO. Zákon č. 121/2000 Sb. České republiky ze dne 12. 5. 2000 o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů (autorský zákon), *Sbírka zákonů a Sbírka mezinárodních smluv*. dostupné https://aplikace.mvcr.cz/sbirka-zakonu/SearchResult.aspx?q=121/2000&typeLaw=zakon&what=Cislo_zakona_smlouvy
- 2) ČESKO. Zákon č. 40/2009 Sb. České republiky ze dne 9. 2. 2009 Trestní zákoník, *Sbírka zákonů a Sbírka mezinárodních smluv*. Dostupné z https://aplikace.mvcr.cz/sbirka-zakonu/SearchResult.aspx?q=40/2009&typeLaw=zakon&what=Cislo_zakona_smlouvy

Seznam zkratk

tzv.	takzvaně
písm.	písmena
odst.	odstavec
sp. zn.	spisové značky
např.	například
atd.	a tak dále
č.	číslo
LZSP	listina základních práv a svobod